

ตำราสูตรลูกคิดภาษาไทย

มีใจหายต่าง ๆ ด้วย

พระยาเกษตรวิธานรักษา (อ๋ม กุวานแสน)

ผู้เรียบเรียง

พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

(พิมพ์ที่โรงพิมพ์เจริญผล)

ก 02682

ห้องสมุด "ชั้นประเสริฐ"
หนังสือค่อครู
พ.ศ. 2526

ก 02682

ตำราสูตรลูกคิดภาษาไทย

มีไทย์ต่าง ๆ ต่อย

พระยาเกษตรหรณรัช (อ๋ม คุวานแสน)

แปล เรียบเรียง

พระพิพิธภัณฑ ๒๔๖๓

(พิมพ์ที่โรงพิมพ์เจริญผล)

วิธี ลูก คิด จิน

คิดเทียบแปลเป็นภาษาไทย

คิดสำเร็จตลอดได้แต่วันที่ ๑๗ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๓

๓๔

ตรงกับวัน ๒ ฯ ๑๑ ปีจอ โศกจุดศักราช ๑๒๗๒ เวลาเช้าเรียนเรียงเขียน
แบบ ตำรา ขึ้นไว้สำหรับ ผู้ชอบศึกษา จะได้เรียน เป็น ประโยชน์ ค่ะ ไผ่

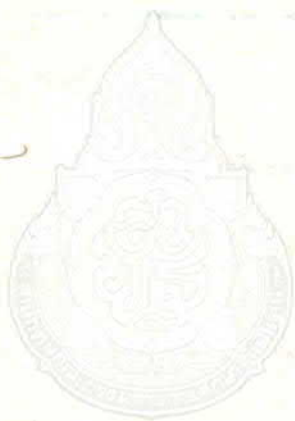
พระยาเกษตรวิฤกษ์ (อ๋ม คุณานันท์)

เจ้ากรมบัญชี

กระทรวง เกษตรธิการ

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

คำอธิบาย

ถูก คิด หัก ๑ ข้างต่างมี ๕ เม็ด ๆ หนึ่งหมายความว่า ๑ ข้างบน
มี ๒ เม็ด ๆ หนึ่ง หมายความว่า ๕ รวม หัก ๑ มี ๗ เม็ด หมาย
ความว่า ๑๕

คำอธิบาย

สำหรับ บวก, ลบ, คูณ, หาร,

คือ ให้, ได้, เป็น, เหลือ, เศษ, หัก, ถอน,
ให้ หมายความว่า ทดไปข้างต้น หนึ่ง หัก
ได้ หมายความว่า คง อยู่ ที่ หัก
เป็น หมายความว่า เดือนไปข้างปลาย หนึ่ง หัก
เหลือ หมายความว่า เดือนไปข้าง ปลาย หนึ่ง หัก
เศษ หมายความว่า เดือนไปข้าง ปลาย หนึ่ง หัก
หัก หมายความว่า หัก ออก
ถอน หมายความว่า ถอน ออก

วิธีบวก

เมื่อบวกหลัก ๓ ครบ ๑๐ ให้ ๑ ทดไปข้าง คับ ๓ หลัก หมายถึง ๑๐
เมื่อ หลัก ๑๐ ครบ ๑๐ แล้วให้ หนึ่ง ทดขึ้นไปข้าง คับ ๑ หลัก

หมายความว่า ๑๐๐

หลักที่ ๔

|

๑๐๐๐

หลักที่ ๓

|

๑๐๐

หลักที่ ๒

|

๑๐

หลักที่ ๑

|

๑

หลักที่ ๑ นับว่า ๑

หลักที่ ๒ นับว่า ๑๐

หลักที่ ๓ นับว่า ๑๐๐

หลักที่ ๔ นับว่า ๑๐๐๐

วิธี บวก ประสม ครบ ๑๐

บวก	๑	ถอน ๙	ให้	๑
บวก	๒	ถอน ๘	ให้	๑
บวก	๓	ถอน ๗	ให้	๑
บวก	๔	ถอน ๖	ให้	๑
บวก	๕	ถอน ๕	ให้	๑
บวก	๖	ถอน ๔	ให้	๑
บวก	๗	ถอน ๓	ให้	๑
บวก	๘	ถอน ๒	ให้	๑
บวก	๙	ถอน ๑	ให้	๑

วิธีบวกไล่เม็ด ๕ (หนึ่งเม็ด)

บวก ๑ ได้ ๕ ลง ๔

บวก ๓ ได้ ๕ ลง ๒

บวก ๒ ได้ ๕ ลง ๓

บวก ๔ ได้ ๕ ลง ๑

วิธีบวกไล่เม็ด ๕ (สองเม็ดคือ ๑๐)

บวก ๖ ได้ ๑๐ ลง ๔

บวก ๘ ได้ ๑๐ ลง ๒

บวก ๗ ได้ ๑๐ ลง ๓

บวก ๙ ได้ ๑๐ ลง ๑

วิธีลบหัก ๑๐

๑๐ หัก ๑ เหลือ ๙

๑๐ หัก ๒ เหลือ ๘

๑๐ หัก ๒ เหลือ ๘

๑๐ หัก ๓ เหลือ ๗

๑๐ หัก ๓ เหลือ ๗

๑๐ หัก ๔ เหลือ ๖

๑๐ หัก ๔ เหลือ ๖

๑๐ หัก ๕ เหลือ ๕

๑๐ หัก ๕ เหลือ ๕

วิธีหักเม็ด ๕

หัก ๑ ขึ้น ๔ ถอน ๕

หัก ๓ ขึ้น ๒ ถอน ๕

หัก ๒ ขึ้น ๓ ถอน ๕

หัก ๔ ขึ้น ๑ ถอน ๕

วิธีหักเม็ด ๕ (สองเม็ดคือ ๑๐)

หัก ๖ ขึ้น ๔ ถอน ๑๐

หัก ๘ ขึ้น ๒ ถอน ๑๐

หัก ๗ ขึ้น ๓ ถอน ๑๐

หัก ๙ ขึ้น ๑ ถอน ๑๐

วิธีลบหัก หัก ออก ตาม หลัก เช่น เดียวกัน กับ วิธี บวก

วิธีคูณ

คือ กระจาย ส่วนออกไป ถ้าครบ ๑๐ ต้องทด เข้าหาหลักต้นให้ ๓

วิธีหาร

วิธีหาร แบ่งใน ส่วน ๑๐ คือ คำว่า

๑ ต้องเป็น ๑๐ ส่วน	๖ ต้องเป็น ๖๐ ส่วน
๒ ต้องเป็น ๒๐ ส่วน	๗ ต้องเป็น ๗๐ ส่วน
๓ ต้องเป็น ๓๐ ส่วน	๘ ต้องเป็น ๘๐ ส่วน
๔ ต้องเป็น ๔๐ ส่วน	๙ ต้องเป็น ๙๐ ส่วน
๕ ต้องเป็น ๕๐ ส่วน	

เช่น ๒ หาร ๓ ได้ ๕ คือเอา ๒ หาร ๓๐ ได้ ๖

๓ หาร ๒ ได้ ๖ เศษ ๒ คือเอา ๓ หาร ๒๐ ได้ ๖

เหลือเศษ ๒

๔ หาร ๓ ได้ ๗ เศษ ๒ คือเอา ๔ หาร ๓๐ ได้ ๗

เหลือเศษ ๒

๕ หาร ๔ ได้ ๘ คือเอา ๕ หาร ๔๐ ได้ ๘

๖ หาร ๕ ได้ ๘ เศษ ๒ คือเอา ๖ หาร ๕๐ ได้ ๘

เหลือเศษ ๒

๗ หาร ๖ ได้ ๘ เศษ ๔ คือเอา ๗ หาร ๖๐ ได้ ๘

เหลือเศษ ๔

๘ หาร ๗ ได้ ๘ เศษ ๖ คือเอา ๘ หาร ๗๐ ได้ ๘

เหลือเศษ ๖

๙ หาร ๘ เศษ ๓ คือเอา ๙ หาร ๘๐ ได้ ๘ เหลือเศษ ๓

สูตร คุณ

(แม่ ๑)

๑ หนึ่ง เปน ๑
 ๑ สอง , ๒
 ๑ สาม , ๓
 ๑ สี่ , ๔
 ๑ ห้า , ๕
 ๑ หก , ๖
 ๑ เจ็ด , ๗
 ๑ แปด , ๘
 ๑ เก้า , ๙

(แม่ ๒)

๒ หนึ่ง เปน ๒
 ๒ สอง , ๔
 ๒ สาม , ๖
 ๒ สี่ , ๘
 ๒ ห้า ๑๐
 ๒ หก ๑๒
 ๒ เจ็ด ๑๔
 ๒ แปด ๑๖
 ๒ เก้า ๑๘

(แม่ ๓)

๓ หนึ่ง เปน ๓
 ๓ สอง , ๖
 ๓ สาม , ๙
 ๓ สี่ ๑๒
 ๓ ห้า ๑๕
 ๓ หก ๑๘
 ๓ เจ็ด ๒๑
 ๓ แปด ๒๔
 ๓ เก้า ๒๗

(แม่ ๔)

๔ หนึ่ง เปน ๔
 ๔ สอง ๘
 ๔ สาม ๑๒
 ๔ สี่ ๑๖
 ๔ ห้า ๒๐
 ๔ หก ๒๔
 ๔ เจ็ด ๒๘
 ๔ แปด ๓๒
 ๔ เก้า ๓๖

(แม่ ๕) ๕ หนึ่ง เปน ๕

๕ ต้อง ๓๐

๕ ตาม ๓๕

๕ ดี ๒๐

๕ ห้า ๒๕

๕ หก ๓๐

๕ เจ็ด ๓๕

~~๕~~ แปด ๔๐

๕ เก้า ๔๕

(แม่ ๖) ๖ หนึ่ง เปน ๖

๖ ต้อง ๓๒

๖ ตาม ๓๘

๖ ดี ๒๔

๖ ห้า ๓๐

๖ หก ๓๖

๖ เจ็ด ๔๒

๖ แปด ๔๘

๖ เก้า ๕๔

(แม่ ๗) ๗ หนึ่ง เปน ๗

๗ ต้อง ๓๔

๗ ตาม ๒๓

๗ ดี ๒๘

๗ ห้า ๓๕

๗ หก ๔๒

๗ เจ็ด ๔๙

๗ แปด ๕๖

๗ เก้า ๖๓

(แม่ ๘) ๘ หนึ่ง เปน ๘

๘ ต้อง ๓๖

๘ ตาม ๒๔

๘ ดี ๓๒

๘ ห้า ๔๐

๘ หก ๔๘

๘ เจ็ด ๕๖

๘ แปด ๖๔

๘ เก้า ๗๒

(แม่ ๕)

๕ หนึ่ง เปน ๕
๕ ต๋อง ๓๘
๕ ตำม ๒๗
๕ ตี ๓๖
๕ ห้า ๔๕

๕ หก ๕๔

๕ เจด ๖๓

๕ แปด ๗๒

๕ เก้า ๘๑

๑๑
๑๑
จบสูตรคุณ

๑๑
๑๑
สูตรหาร

(แม่ ๑)

๑ หาร ๑ ให้ ๑
๑ หาร ๒ ให้ ๒
๑ หาร ๓ ให้ ๓
๑ หาร ๔ ให้ ๔
๑ หาร ๕ ให้ ๕
๑ หาร ๖ ให้ ๖
๑ หาร ๗ ให้ ๗
๑ หาร ๘ ให้ ๘
๑ หาร ๙ ให้ ๙

(แม่ ๒)

๒ หาร ๒ ให้ ๑
๒ หาร ๔ ให้ ๒
๒ หาร ๖ ให้ ๓
๒ หาร ๘ ให้ ๔

จบแม่ ๒,

(แม่ ๓)

๓ หาร ๓ ได้ ๑ เศษ ๐
๓ หาร ๖ ได้ ๒ เศษ ๐
๓ หาร ๙ ให้ ๓
๓ หาร ๖ ให้ ๒
๓ หาร ๙ ให้ ๓

๑๑
๑๑
จบแม่ ๑

๑๑
๑๑
จบแม่ ๓

(แม่ ๔) < หาร ๑ ได้ ๒ เคษ ๒

< หาร ๒ ได้ ๕

< หาร ๓ ได้ ๗ เคษ ๒

< หาร ๔ ได้ ๓

< หาร ๕ ได้ ๒

จบ แม่ ๔

(แม่ ๕) < หาร ๑ ได้ ๒

< หาร ๒ ได้ ๔

< หาร ๓ ได้ ๖

< หาร ๔ ได้ ๘

< หาร ๕ ได้ ๓

จบ แม่ ๕

(แม่ ๖) < หาร ๑ เคษ ๔

< หาร ๒ ได้ ๓ เคษ ๒

< หาร ๓ ได้ ๕

< หาร ๔ ได้ ๖ เคษ ๔

< หาร ๕ ได้ ๘ เคษ ๒

< หาร ๖ ให้ ๓

จบ แม่ ๖

(แม่ ๗) < หาร ๑ เคษ ๓

< หาร ๒ เคษ ๖

< หาร ๓ ได้ ๔ เคษ ๒

< หาร ๔ ได้ ๕ เคษ ๕

< หาร ๕ ได้ ๗ เคษ ๓

< หาร ๖ ได้ ๘ เคษ ๔

< หาร ๗ ให้ ๓

จบ แม่ ๗

(แม่ ๘) ๘ หาร ๑ เคษ ๒
 ๘ หาร ๒ เคษ ๔
 ๘ หาร ๓ เคษ ๖
 ๘ หาร ๔ ได้ ๕
 ๘ หาร ๕ ได้ ๖ เคษ ๒
 ๘ หาร ๖ ได้ ๗ เคษ ๔
 ๘ หาร ๗ ได้ ๘ เคษ ๖
 ๘ หาร ๘ ให้ ๑

(แม่ ๘) ๘ หาร ๑ เคษ ๑
 ๘ หาร ๒ เคษ ๒
 ๘ หาร ๓ เคษ ๓
 ๘ หาร ๔ เคษ ๔
 ๘ หาร ๕ เคษ ๕
 ๘ หาร ๖ เคษ ๖
 ๘ หาร ๗ เคษ ๗
 ๘ หาร ๘ เคษ ๘
 ๘ หาร ๘ ให้ ๑

จบ แม่ ๘

จบ แม่ ๘

วิธีคูณ ๆ ตัว ปลาย มาหาตัวต้น

วิธีหาร ๆ ตัว ต้น ไป

หาตัวปลาย ดั้ง $\div$

(แม่ ๒) $\div$ ๓๒๓๔๕๖๗๘๘ เอา ๒ คูณ ดั้ง $\div$

๒ แก้ว ๑๘
 ๒ แปด ๑๖
 ๒ เจ็ด ๑๔
 ๒ หก ๑๒
 ๒ ห้า ๑๐

๒ ดี เปน ๘
 ๒ สาม เปน ๖
 ๒ สอง เปน ๔
 ๒ หนึ่ง เปน ๒

๒ หาร ๑ ได้ ๕

๒ หาว & ใ^๒ ๒

๒. หาร ๑ ได้ ๕

๒. ทหาร ๒ ไร่ ๓

๒ หาว ๑ ได้ ๕

๒ หาว ๘ ให้ ๔

(𐌆𐌆𐌆𐌆 𐌆)

என

๓. ดำเนิน ๘ (ถอน ๓ ให้ ๓)

๓ สองแปด ๖

๓ หนึ่ง เป็น ๓

เมื่อก่อน แดงโต ๓๗๐๓๗๐ ๓๖๗๗ ดงแดงเขา ๓ มาหาร

๓ หาว ๓ ให้ ๑

๓ หาว ๑ ได้ด้ามเคียว ๑

3875 1982

72

๓ หาร ๒ ได้ หก เศษ ๒

๓ หาร ๓ ให้ ๑

๓ หาร ๒ ได้ หก เศษ ๒

๓ หาร ๖ ให้ ๒

๓ หาร ๒ ได้ หก เศษ ๒

๓ หาร ๘ ให้ ๓

(แม่ ๔) ตั้ง ๑ ถึง ๘ เอา ๔ คูณ

๔ เก้า ๓๖

๔ แปด ๓๒

๔ เจ็ด ๒๘ (ถอน ๒ ให้ ๑)

๔ หก ๒๔ (ตั้ง ๕ ถึง ๑)

๔ ห้า ๒๐

๔ ห้า ๑๖

๔ สี่ ๑๒

๔ สาม ๑๒

๔ สอง ๘

๔ หนึ่ง ๔

เมื่อคูณแล้วได้ ๔๘๓๘๒๗๑๕๖ ตั้งแล้วเอา ๔ หาร

๔ หาร ๔ ให้ ๑

๔ หาร ๘ ให้ ๒

๔ หาร ๑ ได้ ๒ เศษ ๒

๔ หาร ๔ ให้ ๑

๔ หาร ๑ ได้ ๒ เศษ ๒

๔ หาร ๘ ให้ ๒

๔ หาร ๒ ได้ ๕

๔ หาร ๒ ได้ ๕

๔ หาร ๔ ขึ้น ๑ ให้ ๑

๔ หาร ๓ ได้ ๗ เศษ ๒

๔ หาร ๓ ได้ ๗ เศษ ๒ (๒ ได้ ๕ ถึง ๓)

๔ หาร ๔ ขึ้น ๑ ให้ ๑

๔ หาร ๓ ได้ ๗ เศษ ๒

๔ หาร ๘ ให้ ๒

(แม่ ๕) ตัง ๑ ถึง ๘ เอา ๕ คุณ

๕ แก้ว ๔๕

๕ ดี ๒๐

๕ แปด ๔๐

๕ ตาม ๑๕

๕ เจ็ด ๓๕

๕ ดึง ๑๐

๕ หก ๓๐

๕ ห้าง เปน ๕

๕ ห้า ๒๕

เมื่อคุณ แด้วได้ ๖๓๗๒๘๓๙๔๕ ตัง แด้วเอา ๕ หาร

๕ หาร ๕ ให้ ๑

๕ หาร ๓ ได้ ๖

๕ หาร ๑ ได้ ๒

๕ หาร ๓ ได้ ๖

๕ หาร ๑ ได้ ๒

๕ หาร ๕ ให้ ๑

๕ หาร ๕ ให้ ๑

๕ หาร ๔ ได้ ๘

๕ หาร ๒ ให้ ๔

๕ หาร ๔ ได้ ๘

๕ หาร ๒ ได้ ๔

๕ หาร ๕ ให้ ๑

๕ หาร ๑ ให้ ๑

(แม่ ๖) ตั้ง ๓ ถึง ๙ เอา ๖ คูณ

๖ เก้า ๕๔

๖ แปด ๔๘ (แปด ถอน ๒ ให้ ๓)

๖ เจ็ด ๔๒ (๒ ได้ ๕ ถึง ๓)

๖ หก ๓๖ (หก ถอน ๔ ให้ ๓)

๖ ห้า ๓๐

๖ สี่ ๒๔ (๔ ได้ ๕ ถึง ๓)

๖ สาม ๑๘ (แปด ถอน ๒ ให้ ๓)

๖ สอง ๑๒

๖ หนึ่ง ๖

เมื่อคูณแล้วได้ ๗๔๐๗๔๐๗๓๔ ตั้ง แล้วเอา ๖ หำ

๖ หำ ๖ ให้ ๓

๖ หำ ๓ เศษ ๔ (๔ ได้ ๕ ถึง ๓)

๖ หำ ๖ ให้ ๓

๖ หำ ๒ ได้ ๓ เศษ ๒

๖ หำ ๒ ได้ ๓ เศษ ๒

๖ หำ ๖ ให้ ๓

๖ หำ ๓ ได้ ๕

๖ หำ ๔ ได้ หก เศษ ๔

๖ หำ ๔ ได้ หก เศษ ๔ (๔ ได้ ๕ ถึง ๓)

๖ หำ ๖ ให้ ๓

๖ หำ ๕ ได้ ๘ เศษ ๒

๖ หำ ๕ ได้ ๘ เศษ ๒ (๒ ได้ ๕ ถึง ๓)

๖ หำ ๖ ให้ ๓

(แม่ ๗) ตั้ง ๓ ถึง ๘ เขา ๗ คุณ

๗ เก้า ๒๓

๗ แปด ๕๖ (๖ ถอน ๔ ขึ้น ๓ ให้ ๓)

๗ เจ็ด ๔๘ (เก้า ถอน ๑ ให้ ๓)

๗ หก ๔๒ (๒ ได้ ๕ ถง ๓)

๗ ห้า ๓๕

๗ ตี ๒๘ (แปด ๒ ให้ ๓)

๗ ดำ ๒๓

๗ สอง ๓๔ (๔ ได้ ๕ ถง ๓)

๗ หนึ่ง เปน ๗

เมื่อคุณแล้วได้ ๗๖๔๓๘๗๕๒๓ ตั้งเขา ๗ หาร

๗ หาร ๗ ให้ ๓

๗ หาร ๑ เศษ ๓

๗ หาร ๗ ให้ ๓

๗ หาร ๒ เศษ ๖

๗ หาร ๗ ให้ ๓

๗ หาร ๓ ได้ ตี เศษ ๒

๗ หาร ๓ ได้ ตี เศษ ๒ (๒ ได้ ๕ ถง ๓)

๗ หาร ๗ ถอน ๑๐ ขึ้น ๓ ให้ ๓

๗ หาร ๔ ได้ ห้า เศษ ๕

๗ หาร ๗ ให้ ๓

๗ หาร ๕ ได้ เจ็ด เศษ ๓

๗ หาร ๖ ได้ แปด เศษ ๔ (๔ ได้ ๕ ถง ๓)

๗ หาร ๖ ได้ แปด เศษ ๔ (๔ ได้ ๕ ถง ๓)

๗ หาร ๗ ให้ ๓

(แม่ ๔)

ตั้ง ๑ ถึง ๘ เอา ๘ คุณ

๘ แก้ว ๗๒

๘ ดี ๓๒ (๒ ได้ ๕ ถึง ๓)

๘ แปด ๖๔ (๔ ถอนหกให้ ๑)

๘ สาม ๒๔ (๔ ได้ ๕ ถึง ๑)

๘ เจ็ด ๕๖ (๖ ถอน ๔ ขึ้น ๓ ให้ ๑)

๘ ต้อง ๑๖

๘ หก ๔๘ (๘ ถอน ๒ ขึ้น ๓ ให้ ๑)

๘ หึ่ง เป็น ๘

๘ ห้า ๔๐

เมื่อคุณ แดงได้

๘๗๖๕๔๓๒๑

ตั้ง แดงเอา ๘ หาร

๘ หาร ๘ ให้ ๑

๘ หาร ๔ ได้ ๕

๘ หาร ๑ เศษ ๒

๘ หาร ๕ ได้หกเศษ ๒ (๒ ได้ ๕ ถึง ๓)

๘ หาร ๘ ให้ ๑

๘ หาร ๖ ได้เจ็ดเศษ ๔ (๔ ได้ ๕ ถึง ๑)

๘ หาร ๒ เศษ ๔ (๔ ได้ ๕ ถึง ๑)

๘ หาร ๗ ได้แปดเศษ ๖

๘ หาร ๘ ถอน ๑๐ ขึ้น ๒ ให้ ๑

๘ หาร ๗ ได้แปดเศษ ๖

๘ หาร ๓ เศษ ๖

๘ หาร ๘ ให้ ๑

๘ หาร ๘ ถอน ๑๐ ขึ้น ๒ ให้ ๑

(แม่ ๕) ตั้ง

๑ ถึง ๘ เอา ๘ คุณ

๘ แก้ว ๘๑

๘ ดี ๓๖ (๖ ถอน ๔ ให้ ๑)

๘ แปด ๗๒ (๒ ถอน ๘ ให้ ๑)

๘ สาม ๒๗ (๗ ถอน ๓ ให้ ๑)

๘ เจ็ด ๖๓ (๓ ถอน ๗ ให้ ๑)

๘ ต้อง ๓๘ (๘ ถอน ๒ ให้ ๑)

๘ หก ๕๔ (๔ ถอน ๖ ให้ ๑)

๘ หึ่ง เป็น ๘ (๘ ถอน ๑ ให้ ๑)

๘ ห้า ๔๕ (๕ ถอน ๕ ให้ ๑)

๘ หาว ๓ เคี้ยว ๓

๙ ทหาร ๖ เศษ ๖

๔ หาร ๒ เศษ ๒

๘ หาร ๓ เกษ ๓

๘ ทหาร ๓ เคียง ๓

๗ หาร ๗ เกษ ๗

๗. ทหาร ๕ เคษ ๕

๑. หาร ๑ เศษ ๑๑

๙. หาร ๕ เศษ ๕

๑. หาร ให้ ๑

๑๑. คุณ ทาร เพื่อให้ ชานาญ ชน เรยกว่าแบบ ทาร เปน รวง ผง

[illegible]

เดา ๓ หาว ดึง

๒๓ ทหาร ๔ ไร่ ๒๓

๒. หาร ๑ ได้ ๕

๒ ทาร & ให^๒ ๒

๒. หาร ๑ ได้ ๕

๒ ทหาร ๒ ให้ ๓

๒ ทาร & ให^๒ ๒

๓ หาร ๑ ได้ ๕

๒. ทหาร & ใต้

๒ ทหาร ๘ ให้ ๕

๒ ทาร & ไข่

๒ ทหาร ๑ ใต้ ๕

๒ ทหาร ให้

๒๐ หาร ๘ ให้ ๕

ได้ถัก ๒๒๓๓ ๘ ๘ ๕ ๕ ๒๐๐๒๒๔ ตั้งเอา ๓ หารต่อไปดังนี้

๓ หาร ๒ ได้หกเศษ ๒

๓ หาร ๓ ให้ ๑

๓ หาร ๓ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๓ ให้ ๑

๓ หาร ๓ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๘ ให้ ๓

๓ หาร ๑ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๘ ให้ ๓

๓ หาร ๑ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๖ ให้ ๒

๓ หาร ๓ ให้ ๓

๓ หาร ๒ ให้หกเศษ ๒

๓ หาร ๓ ให้ ๓

๓ หาร ๑ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๑ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๑ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๓ ให้ ๑

๓ หาร ๒ ได้หกเศษ ๒

๓ หาร ๖ ให้ ๒

ได้ถัก ๗๔๖๖ ๔๑๗๓๓ ๔๐๘ ตั้งเอา ๔ หารต่อไปดังนี้

๔ หาร ๔ ให้ ๑

๔ หาร ๓ ได้เจ็ดเศษ ๒

๔ หาร ๔ ให้ ๑

๔ หาร ๒ ได้ ๕

๔ หาร ๔ ให้ ๑

๔ หาร ๒ ได้ ๕

๔ หาร ๔ ให้ ๑

๔ หาร ๒ ได้ ๕

๔ หาร ๔ ให้ ๑

& หาร ๑ ได้ดองเคษ ๒
 & หาร ๓ ได้เจ็ดเคษ ๒
 & หาร ๘ ให้ ๒
 & หาร ๑ ได้ดองเคษ ๒
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๑ ได้ดองเคษ ๒

ได้ถัก ๑๘๖๖๖๒๘๓๓๕๒

คิง

& หาร & ให้ ๓
 & หาร ๑ ได้ดองเคษ ๒
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๒ ได้ ๕
 & หาร ๘ ให้ ๒

เอา & หาร ค่อไปดิ่ง

& หาร ๑ ได้ ๒
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๓ ได้ ๖
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๑ ได้ ๒
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๑ ได้ ๒
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๑ ได้ ๒

& หาร ๒ ได้ &
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร & ได้ ๘
 & หาร ๓ ได้ ๖
 & หาร ๓ ได้ ๖
 & หาร ๓ ได้ ๖
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๒ ให้ &

ได้ดิบ ๓๗๓๓๒๕๘๖๖๗๐๕

ตั้ง

เอา ๖ หาร ต่อไปตั้ง

๖ หาร ๓ ได้ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๓ เศษ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๓ เศษ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๓ เศษ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๕ ได้แปดเศษ ๒

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๕ ได้หกเศษ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๕ ได้หกเศษ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๕ ได้หกเศษ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๖

๖ หาร ๕ ได้แปดเศษ ๒

๖ หาร ๒ ได้สามเศษ ๒

๖ หาร ๖ ให้ ๓

ได้ดิบ ๖๒๒๒๐๘๗๗๗๗๘

ตั้ง

แล้วเอา ๗ หารต่อไปตั้ง

๗ หาร ๖ ได้แปดเศษ ๕

๗ หาร ๖ ได้แปดเศษ ๕

๗ หาร ๖ ได้แปดเศษ ๕

๗ หาร ๖ ได้แปดเศษ ๕

๗ หาร ๕ ได้ห้าเศษ ๕

๗ หาร ๒ ได้เจ็ดให้ ๒

๗ หาร ๗ ให้ ๓

๗ หาร ๗ ให้ ๓

๗ หาร ๗ ให้ ๓

๗ หาร ๗ ให้ ๓

๗ หาร ๓ เศษ ๓

๗ หาร ๗ ให้ ๓

କିଶିନୀକାବ୍ୟ

๘ หาร ๗ ได้แปดเศษ ๖

๘ ทาร ๗ ไต่แปดเค็ช ๖

๘ ทหาร ๗ ได้แปดเศษ ๖

๘ ทหาร ๓ ได้แปดเศษ ๖

๑. หาร ๑ ให้ ๑

୧୧୧୧୦୯୯୯୯୯୯

๘ ทหาร ๘ ให้ ๑

๔. ทหาร ๒ เคียง ๒

๔ หาร ๕ ให้ ๓

๕ หาร ๑ เคียง ๑

๔ หาร ๘ ให้ ๑

๔ หาร ๔ ให้ ๑

எனக்குள்ளே

๗. คุณ ๖ คุณ ๕ คุณ ๔ คุณ ๓ คุณ ๒ คุณ ๑ กลับเป็นรูปเดิม

๘๘
วชิรณหาร พงหาร หิตาย คว

ถ้าพบคุณ หายใจ ให้เขา ตัวที่ ๒ คุณ แล้ว เขาตัวที่ ๓ คุณ ออก

ไปจนถึง ตัว ปตาย ที่ ๑๓ แล้วจึง เข้า ตัว ที่ ๑ คุณ ทำตาย ตัวเดิม

ถ้าหาร เขาตัวที่ ๓ หาร แดงเขาตัวที่ ๒ หักแดงเขาตัวที่ ๓
 หักออกไปถึงตัวปลายที่สุด ถ้าจะเอา ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, หาร
 เศษนี้ไม่พอหักทำดังนี้ :-

๑ หารไม่พอหัก ๑	ได้ ๙ เศษ ๑
๒ หารไม่พอหัก ๒	ได้ ๙ เศษ ๒
๓ หารไม่พอหัก ๓	ได้ ๙ เศษ ๓
๔ หารไม่พอหัก ๔	ได้ ๙ เศษ ๔
๕ หารไม่พอหัก ๕	ได้ ๙ เศษ ๕
๖ หารไม่พอหัก ๖	ได้ ๙ เศษ ๖
๗ หารไม่พอหัก ๗	ได้ ๙ เศษ ๗
๘ หารไม่พอหัก ๘	ได้ ๙ เศษ ๘
๙ หารไม่พอหัก ๙	ได้ ๙ เศษ ๙

ถ้าหารไปแดง ถ้ามามากไป เศษจะไม่พอหัก ถอนถักออกดังนี้ :-

ถ้า ๑ หารถอน ๑ เปน ๑	ถ้า ๖ หาร ถอน ๑ เปน ๖
ถ้า ๒ หาร ถอน ๑ เปน ๒	ถ้า ๗ หาร ถอน ๑ เปน ๗
ถ้า ๓ หาร ถอน ๑ เปน ๓	ถ้า ๘ หาร ถอน ๑ เปน ๘
ถ้า ๔ หาร ถอน ๑ เปน ๔	ถ้า ๙ หาร ถอน ๑ เปน ๙
ถ้า ๕ หาร ถอน ๑ เปน ๕	

(แม่ ๑๑)

ตง ๑ ถึง ๘ เขา ๑๑ คุณตงน

๑ แก้วเปน ๘

๑ แก้วเปน ๘

๑ แปรเปน ๘

๑ แปรเปน ๘

๑ เจ็ดเปน ๗

๑ เจ็ดเปน ๗

๑ หกเปน ๖

๑ หกเปน ๖

๑ ห้าเปน ๕

๑ ห้าเปน ๕

๑ ดี เปน ๔

๑ ดี เปน ๔

๑ ดำเปน ๓

๑ ดำเปน ๓

๑ สองเปน ๒

๑ สองเปน ๒

๑ หนึ่งเปน ๑

๑ หนึ่งเปน ๑

ไตตงน ๑๑๕๘๐๒๔๖๗๘ ตง

แก้วเขา ๑๑ หาวตงน

๑ หาว ๑ ให้ ๑ หนึ่ง ๑ หัก ๑

๑ หาว ๒ ให้ ๒ หนึ่ง ๒ หัก ๒

๑ หาว ๓ ให้ ๓ หนึ่ง ๓ หัก ๓

๑ หาว ๔ ให้ ๔ หนึ่ง ๔ หัก ๔

๑ หาว ๕ ให้ ๕ หนึ่ง ๕ หัก ๕

๑ หาว ๖ ให้ ๖ หนึ่ง ๖ หัก ๖

๑ หาว ๗ ให้ ๗ หนึ่ง ๗ หัก ๗

๑ หาว ๘ ให้ ๘ หนึ่ง ๘ หัก ๘

๑ หาว ๙ ให้ ๙ หนึ่ง ๙ หัก ๙

(แม่ ๑๒) ^๕ ตัง ๑ ^๕ กิ่ง ๘ ^๕ เปา ๑๒ ^๕ คุณ ^๕ ตัง น

๒	แก้	๑๘	๑	ห้า	แป	๕
๑	แก้	แป	๒	สี่	แป	๘
๒	แปด	๑๖	๑	สี่	แป	๔
๑	แปด	แป	๒	สาม	แป	๖
๒	เจ็ด	๑๔	๑	สาม	แป	๓
๑	เจ็ด	แป	๒	สอง	แป	๔
๒	หก	๑๒	๑	สอง	แป	๒
๑	หก	แป	๒	หนึ่ง	แป	๒
๒	ห้า	๑๐	๑	หนึ่ง	แป	๑

^๕ ได้ ๑๔๘๑๔๘๑๔๖๘ ^๕ ตัง ^๕ แดง ^๕ เปา ๑๒ ^๕ หาร ^๕ ต่อไป ^๕ ตัง น

๑	หาว	๑	ให้	๑	สอง	หนึ่ง	หัก	๒
๑	หาว	๒	ให้	๒	สอง	ๆ	หัก	๔
๑	หาว	๓	ให้	๓	สอง	สาม	หัก	๖
๑	หาว	๔	ให้	๔	สอง	สี่	หัก	๘
๑	หาว	๕	ให้	๕	สอง	ห้า	หัก	๑๐
๑	หาว	๖	ให้	๖	สอง	หก	หัก	๑๒
๑	หาว	๗	ให้	๗	สอง	เจ็ด	หัก	๑๔

๑ หาว ๑ ไม่พอหัก ๑ ได้ ๘ เศษ ๑ ถอน ๑ เป็น ๓
สอง แด่ หัก ๑๖

๑ หาว ๑ ไม่พอหัก ๑ ได้ ๘ เศษ ๑
สอง เก้า หัก ๑๘

(แม่ ๑๓) ตั้ง ๑ ถึง ๘ เอา ๑๓ คูณ ตั้ง ๕

๓ เก้า ๒๗	๑ ห้า เป็น ๕
๑ เก้า เป็น ๘	๓ ดี ๑๒
๓ แด่ ๒๔	๑ ดี เป็น ๔
๑ แด่ เป็น ๘	๓ สาม เป็น ๘
๓ เจ็ด ๒๑	๑ สาม เป็น ๓
๑ เจ็ด เป็น ๓	๓ สอง เป็น ๖
๓ หก ๑๘	๑ สอง เป็น ๒
๑ หก เป็น ๖	๓ หนึ่ง เป็น ๓
๓ ห้า ๑๕	๑ หนึ่ง เป็น ๑

ได้ ๑๖๐๔๘๓๘๒๕๗ ตั้งเอา ๑๓ หาว ตั้งต่อไป ๕

๑ หาว ๑ ให้ ๑	สาม หนึ่ง หัก สาม
๑ หาว ๒ ให้ ๒	สาม สอง หัก ๖
๑ หาว ๓ ให้ ๓	สาม สาม หัก ๘
๑ หาว ๔ ให้ ๔	สาม ดี หัก ๑๒
๑ หาว ๕ ให้ ๕	สาม ห้า หัก ๑๕
๑ หาว ๖ ให้ ๖	สาม หก หัก ๑๘
๑ หาว ๗ ให้ ๗	สาม เจ็ด หัก ๒๑

๑ หาร ๑ ไม่พอหัก ๑ ได้ ๙ เศษ ๑ ก่อนหนึ่งเป็น หัก
ตามแปดหัก ๒๔

๑ หาร ๑ ไม่พอหัก ๑ ได้ ๙ เศษ ๑ ตามเก้าหัก ๒๗
(แม่ ๑๔) ๕ ๑ ถึง ๙ เอา ๑๔ คูณตั้งนี้

๔ เก้า ๓๖

๑ เก้าเป็น ๙

๔ แปด ๓๒

๑ แปดเป็น ๘

๔ เจ็ด ๒๘

๑ เจ็ดเป็น ๗

๔ หก ๒๔

๑ หกเป็น ๖

๔ ห้า ๒๐

๑ ห้าเป็น ๕

๔ สี่ ๑๖

๑ สี่เป็น ๔

๔ สาม ๑๒

๑ สามเป็น ๓

๔ สองเป็น ๘

๑ สองเป็น ๒

๔ หนึ่งเป็น ๔

๑ หนึ่งเป็น ๑

ได้ ๑๗๒๘๓๙๕๐๔๖ ตั้งแถวเอา ๑๔ หาร ตั้งนี้

๑ หาร ๑ ให้ ๑ สี่หนึ่งหัก ๔

๑ หาร ๒ ให้ ๒ สี่สองหัก ๘

๑ หาร ๓ ให้ ๓ สี่สามหัก ๑๒

๑ หาร ๔ ให้ ๔ สี่สี่หัก ๑๖

๑ หาร ๕ ให้ ๕ สี่ห้าหัก ๒๐

๑ หาร ๖ ให้ ๖ สี่หกหัก ๒๔

๑. หาร ๑ ไม่พอ หัก

หนึ่งได้เก้าเศษ ๑ ถอน ๒

เป็น ๒ ดีเจ็ดหัก ๒๘

๑. หาร ๑ ไม่พอ หัก

หนึ่งได้เก้าเศษ ๑ ถอน ๑ เป็น ๑

ดีแปดหัก ๓๒

๑. หาร ๑ ไม่พอ หัก

หนึ่งได้เก้าเศษ ๑ ดีเก้า

หัก ๓๖

(แม่ ๑๕) ตั้ง ๕ ถึง ๘ เขา ๑๕ คุณดังนี้

๕ เก้า ๔๕

๑ ห้า เป็น ๕

๑ เก้า เป็น ๘

๕ ดี ๒๐

๕ แปด ๔๐

๑ ดี เป็น ๔

๑ แปด เป็น ๘

๕ ดำ ๑๕

๕ เจ็ด ๓๕

๑ ดำ เป็น ๓

๑ เจ็ด เป็น ๗

๕ ต้อง ๑๐

๕ หก ๓๐

๑ ต้อง เป็น ๒

๑ หก เป็น ๖

๕ หนึ่ง เป็น ๕

๕ ห้า ๒๕

๑ หนึ่ง เป็น ๑

ได้ ๑๘๕๑๘๕๑๘๓๕ ตั้ง แล้ว เขา ๑๕ หาร ดังนี้ต่อไป

๑ หาร ๑ ให้ ๑ ห้า ๑ หัก ๕

๑ หาร ๒ ให้ ๒ ห้า ๒ หัก ๑๐

๑ หาร ๓ ให้ ๓ ห้า ๓ หัก ๑๕

- ๑ หาว ๔ ให้ ๔ ห้า ๔ หัก ๒๐
- ๑ หาว ๕ ให้ ๕ ห้า ๕ หัก ๒๕
- ๑ หาว ๑ ไม่พอหัก ๑ ได้ ๘ เศษ ๑ ถอน ๑ เป็น ๙ ห้า ๖ หัก ๓๑
- ๑ หาว ๑ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๑ ถอน ๒
เป็น ๒ ห้า ๗ หัก ๓๕
- ๑ หาว ๑ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๑ ถอน ๑
เป็น ๑ ห้า ๘ หัก ๔๐
- ๑ หาว ๑ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๑ ห้า ๘
หัก ๔๕

(แม่ ๑๖) ตั้ง ๑ ถึง ๘ เอา ๓๖ คุณดังนี้

๖	เก้า	๕๔	๑	ห้า เป็น	๕
๑	เก้า เป็น	๘	๖	สี่	๒๔
๖	แปด	๔๘	๑	สี่ เป็น	๔
๑	แปด เป็น	๘	๖	สาม	๓๘
๖	เจ็ด	๔๒	๑	สาม เป็น	๓
๑	เจ็ด เป็น	๗	๖	สอง	๓๒
๖	หก	๓๖	๑	สอง เป็น	๒
๑	หก เป็น	๖	๖	หนึ่ง เป็น	๖
๖	ห้า	๓๐	๑	หนึ่ง เป็น	๑

ได้^๒ ๑๙๗๕๓๐๘๖๒๔ คง^๒แถว^๒เขา ๑๖ มา^๒หาร ต่อ^๒ไป^๒ดง^๒น

๑ หาร ๑ ให้ ๑ หก ๑ หัก ๖

๑ หาร ๒ ให้ ๒ หก ๒ หัก ๑๒

๑ หาร ๓ ให้ ๓ หก ๓ หัก ๑๘

๑ หาร ๔ ให้ ๔ หก ๔ หัก ๒๔

๑ หาร ๕ ให้ ๕ หก ๕ หัก ๓๐

๑ หาร ๑ ไม่พอหักหนึ่งได้^๒ ๙ เศษ ๑ ถอน ๓ เป็น ๓
หก ๖ หัก ๓๖

๑ หาร ๑ ไม่พอหักหนึ่งได้^๒ ๙ เศษ ๑ ถอน ๒ เป็น ๒
หก ๗ หัก ๔๒

๑ หาร ๑ ไม่พอหักหนึ่งได้^๒ ๙ เศษ ๑ ถอน ๑ เป็น ๑
หก ๘ หัก ๔๘

๑ หาร ๑ ไม่พอหักหนึ่งได้^๒ ๙ เศษ ๑ หัก ๙ หัก ๕๔
(แม่ ๑๗) คง ๑ ถึง ๙ เขา ๑๗ คุณ^๒ดง^๒น

๗ เก้า ๖๓

๑ เก้า เป็น ๙

๗ แปด ๕๖

๑ แปด เป็น ๘

๗ เจ็ด ๔๙

๑ เจ็ด เป็น ๗

๗ หก ๔๒

๑ หก เป็น ๖

๗ ห้า ๓๕

๑ ห้า เป็น ๕

๗ ห้า ๒๘

๑ ห้า เป็น ๕

๒ ดำ ๒๓

๓ ดำ เป็น ๓

๗ สอง ๓๔

๓ สอง เป็น ๒

๗ หนึ่ง เป็น ๗

๓ หนึ่ง เป็น ๓

ได้ ๒๐๘๘๗๖๕๔๓๓ คงเอา ๓๗ มาหารดังนี้

๓ หาร ๓ ให้ ๓ เจ็ด ๓ หัก ๗

๓ หาร ๒ ให้ ๒ เจ็ด ๒ หัก ๓๔

๓ หาร ๓ ให้ ๓ เจ็ด ๓ หัก ๒๓

๓ หาร ๔ ให้ ๔ เจ็ด ๔ หัก ๒๘

๓ หาร ๕ ให้ ๕ เจ็ด ๕ หัก ๓๕

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งให้ ๘ เศษ ๓ ถอน ๓

เป็น ๓ เจ็ด ๖ หัก ๔๒

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๓ ถอน ๒

เป็น ๒ เจ็ด ๗ หัก ๔๘

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๓ ถอน ๓ เป็น ๓

เจ็ด ๘ หัก ๕๖

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๓ เจ็ด ๘

หัก ๖๓

(แม่ ๑๘) คง ๓ ถึง ๘ เอา ๓๘ คูณดังนี้

๘ เก้า ๗๒

๘ แปด ๖๔

๓ เก้า เป็น ๘

๓ แปด เป็น ๘

๘ เจ็ด ๕๖

๑ เจ็ด เปน ๗

๘ หก ๔๘

๑ หก เปน ๖

๘ ห้า ๔๐

๑ ห้า เปน ๕

๘ ตี ๓๒

๑ ตี เปน ๔

๘ สาม ๒๔

๑ สาม เปน ๓

๘ สอง ๑๖

๑ สอง เปน ๒

๘ หนึ่ง เปน ๘

๑ หนึ่ง เปน ๑

ได้ ๒๒๒๒๒๒๒๒๒๐๒ คึง ตัวเอา ๑๘ มาหาร คึงนี้

๑ หาร ๑ ให้ ๑ แปร ๑ หัก ๘

๑ หาร ๒ ให้ ๒ แปร ๒ หัก ๑๖

๑ หาร ๓ ให้ ๓ แปร ๓ หัก ๒๔

๑ หาร ๔ ให้ ๔ แปร ๔ หัก ๓๒

๑ หาร ๑ ไม่พอ หัก หนึ่งได้ ๘ เศษ ๑ ถอน ๔ เปน
๔ แปร ๕ หัก ๔๐๑ หาร ๑ ไม่พอ หัก หนึ่งได้ ๘ เศษ ๑ ถอน ๓ เปน
๓ แปร ๖ หัก ๔๘๑ หาร ๑ ไม่พอ หัก หนึ่งได้ ๘ เศษ ๑ ถอน ๒ เปน
๒ แปร ๗ หัก ๕๖๑ หาร ๑ ไม่พอ หัก หนึ่งได้ ๘ เศษ ๑ ถอน ๑ เปน
๑ แปร ๘ หัก ๖๔

๑ หาว ๑ ไม่พอ หักหนึ่งได้ ๕ เคษ ๑ แปร ๕

หัก ๗๒

(แม่ ๑๕) ตัง ๑ ถึง ๕ เอา ๓๕ คูณ ตังน

๕	เก้า	๗๓	๑	ห้า	๕
๑	เก้า	๕	๕	สี่	๓๖
๕	แปด	๗๒	๑	สี่	๔
๑	แปด	๗	๕	สาม	๒๗
๕	เจ็ด	๖๓	๑	สาม	๓
๑	เจ็ด	๗	๕	สอง	๓๕
๕	หก	๕๔	๑	สอง	๒
๑	หก	๖	๕	หนึ่ง	๕
๕	ห้า	๔๕	๑	หนึ่ง	๑

ได้ ๒๓๔๕๖๗๘๙๑๐ ตัง แดวเอา ๑๕ หาว ตังน

๑	หาว ๑	ให้ ๑	เก้า ๑	หัก ๕
๑	หาว ๒	ให้ ๒	เก้า ๒	หัก ๑๗
๑	หาว ๓	ให้ ๓	เก้า ๓	หัก ๒๗
๑	หาว ๔	ให้ ๔	เก้า ๔	หัก ๓๖

๑ หาว ๑ ไม่พอ หักหนึ่งได้ ๕ เคษ ๑ ถอน ๔ เป็น
๔ เก้า ๕ หัก ๔๕

๑ หาว ๑ ไม่พอ หัก หักหนึ่งได้ ๕ เศษ ๑ ถอน ๓ เป็น ๓

เก้า ๒ หัก ๕๔

๑ หาว ๑ ไม่พอ หัก หักหนึ่งได้ ๕ เศษ ๑ ถอน ๒ เป็น ๒

เก้า ๗ หัก ๖๓

๑ หาว ๑ ไม่พอ หัก หักหนึ่งได้ ๕ เศษ ๑ ถอน ๑ เป็น ๑

เก้า ๘ หัก ๗๒

๑ หาว ๑ ไม่พอ หัก หักหนึ่งได้ ๕ เศษ ๑ เก้า ๆ

หัก ๘๑

ตั้ง ๑ ถึง ๕ เขา ๑๒๓ คุณตั้ง

๑	เก้า	๑๘	๑	หัก เป็น	๖
๒	เก้า	๒๗	๒	ห้า	๑๐
๓	เก้า เป็น	๕	๓	ห้า	๑๕
๔	แปด	๑๖	๔	ห้า เป็น	๕
๕	แปด	๒๕	๕	สี่ เป็น	๘
๖	แปด เป็น	๘	๖	สี่	๑๒
๗	เจ็ด	๑๔	๗	สี่ เป็น	๔
๘	เจ็ด	๒๓	๘	สาม เป็น	๖
๙	เจ็ด เป็น	๗	๙	สาม เป็น	๘
๑๐	หก	๑๒	๑๐	สาม เป็น	๓
๑๑	หก	๒๑	๑๑	สอง เป็น	๔

๓	สอง	เป็น	๖		๓	หนึ่ง	เป็น	๓
๑	สอง	เป็น	๒		๑	หนึ่ง	เป็น	๑
๒	หนึ่ง	เป็น	๒					

ได้ ๑๕๑๘๕๑๘๕๐๔๗ ตัง แด้ว เอา ๑๒๓ หาร ตัง น

๑	หาว	๑	ให้	๑	สอง	หนึ่ง	หัก	๒	สาม	หนึ่ง	หัก	๓
๑	หาว	๒	ให้	๒	สอง	สอง	หัก	๔	สาม	สอง	หัก	๖
๑	หาว	๓	ให้	๓	สอง	สาม	หัก	๖	สาม	สาม	หัก	๙
๑	หาว	๔	ให้	๔	สอง	สี่	หัก	๘	สาม	สี่	หัก	๑๒
๑	หาว	๕	ให้	๕	สอง	ห้า	หัก	๑๐	สาม	ห้า	หัก	๑๕
๑	หาว	๖	ให้	๖	สอง	หก	หัก	๑๒	สาม	หก	หัก	๑๘
๑	หาว	๗	ให้	๗	สอง	เจ็ด	หัก	๑๔	สาม	เจ็ด	หัก	๒๑
๑	หาว	๑	ไม่	พอ	หัก	หนึ่ง	ได้	๙	เศษ	๑	ถอน	๑ เป็น ๑

สอง ๘ หัก ๑๖ สาม ๘ หัก ๒๔

๑	หาว	๑	ไม่	พอ	หัก	๑	ได้	๙	เศษ	๑
---	-----	---	-----	----	-----	---	-----	---	-----	---

สอง ๙ หัก ๑๘ สาม ๙ หัก ๒๗

ตัง ๑ ถึง ๙ เอา ๒๓๔ คุณ ตัง น

๓	เก้า	๒๗		๓	แปด	๒๔
๔	เก้า	๓๖		๔	แปด	๓๒
๒	เก้า	๑๘		๒	แปด	๑๖

๓	๕ เจติ	๒๑
๔	๕ เจติ	๒๒
๒	๕ เจติ	๑๔
๓	หิก	๑๗
๔	หก	๒๔
๒	หิก	๑๒
๓	ห้า	๑๕
๔	ห้า	๒๐
๒	ห้า	๑๐
๓	สี่	๑๒
๔	สี่	๑๖

๒	ดี เปน	๙
๓	ด้าม เปน	๙
๔	ด้าม	๓๒
๒	ด้าม เปน	๖
๓	ดอง เปน	๖
๔	ดอง เปน	๙
๒	ดอง เปน	๔
๓	หนึ่ง เปน	๓
๔	หนึ่ง เปน	๔
๒	หนึ่ง เปน	๒

୧୨
୧୨

๒๒
คงแล้วเหา

๒๓๕ หาดงน

๒	หาร ๒ ให้	๑	สาม ๑ หัก	๓	& หึ่ง หัก	&
๒	หาร & ให้	๒	สาม ๒ หัก	๖	& สอง หัก	๘
๒	หาร ๖ ให้	๓	สาม ๓ หัก	๙	& สาม หัก	๑๒
๒	หาร ๘ ให้	&	สาม & หัก	๑๒	& ตี หัก	๑๖
๒	หาร ๑ ได้	๕	สาม ๕ หัก	๑๕	& ห้า หัก	๒๐
๒	หาร ๑ ได้	๕	สอง หาร ๒ ให้	๑	๓ หัก หัก	๑๘
					& หก หัก	๒๔

๒ หาร ๑ ได้ ๕ ต้อง หาร ๔ ให้ ๒ ตาม ๗ หัก ๒๑
ดี ๗ หัก ๒๘

๒ หาร ๒ ไม่พอหัก ต้องได้ ๘ เศษ ๒ ถอน ๑ เป็น ๒
ตาม ๘ หัก ๒๔ ดี ๘ หัก ๓๒

๒ หาร ๒ ไม่พอหัก ๒ ได้ ๘ เศษ ๒ ๓ ตาม ๘ หัก ๒๗
ดี ๘ หัก ๓๖

๕
๕ ๑ ถึง ๘ เป้า ๓๔๕ คุณ ๕
๕

๔ เก้า ๓๖

๓ ห้า ๑๕

๕ เก้า ๔๕

๔ ดี ๑๖

๓ เก้า ๒๗

๕ ดี ๒๐

๔ แปด ๓๒

๓ ดี ๑๒

๕ แปด ๔๐

๔ ตาม ๑๒

๓ แปด ๒๔

๕ ตาม ๑๕

๔ เจ็ด ๒๘

๓ ตาม เป็น ๘

๕ เจ็ด ๓๕

๔ ต้อง เป็น ๘

๓ เจ็ด ๒๑

๕ ต้อง ๑๐

๔ หก ๒๔

๓ ต้อง เป็น ๖

๕ หก ๓๐

๔ หนึ่ง เป็น ๔

๓ หก ๑๘

๕ หนึ่ง เป็น ๕

๔ ห้า ๒๐

๓ หนึ่ง เป็น ๓

๕ ห้า ๒๕

ได้ ๔๒๕๘๒๕๘๒๒๐๕ คงแล้วเอา ๓๔๕ หาร ดึง ๕

๓ หาร ๓ ให้ ๑ ดี ๑ หัก ๔ ๕ หัก ๕

๓ หาร ๖ ให้ ๒ ดี ๒ หัก ๘ ๕ หัก ๑๐

๓ หาร ๑ ได้ ๓ เศษ ๓ ดี ๓ หัก ๑๒ ๕ หัก ๑๕

๓ หาร ๑ ได้ ๓ เศษ ๑ ๓ หาร ๓ ให้ ๑ ดี ๔ หัก ๑๖

ห้า ๔ หัก ๒๐

๓ หาร ๑ ได้ หัก เศษ ๑ ๓ หาร ๖ ให้ ๒ ดี ๕ หัก ๒๐

ห้า ๕ หัก ๒๕

๓ หาร ๒ ได้ หัก เศษ ๒ ดี ๖ หัก ๒๔ ห้า ๖ หัก ๓๐

๓ หาร ๒ ได้ หัก เศษ ๒ หัก หาร ๓ ให้ ๑ ดี ๗ หัก ๒๘

ห้า ๗ หัก ๓๕

๓ หาร ๓ ไม่พอหัก ๓ ได้ ๘ เศษ ๓ ถอน ๑ เปน ๓ ดี ๘ หัก ๓๒

ห้า ๘ หัก ๔๐

๓ หาร ๓ ไม่พอหัก ๓ ได้ ๘ เศษ ๓ ดี ๘ หัก ๓๖ ห้า ๘ หัก ๔๕

๕ คง ๑ ถึง ๘ เอา ๔๕๖ คูณ ดึง ๕

๕ เก้า ๔๕

๖ แปด ๔๘

๖ เก้า ๕๔

๔ แปด ๓๒

๔ เก้า ๓๖

๕ เจ็ด ๓๕

๕ แปด ๔๐

๖ เจ็ด ๔๒

๔	เจ็ด	๒๗	๕	ด้าม	๑๕
๕	หก	๓๐	๖	ด้าม	๑๘
๖	หก	๓๖	๔	ด้าม	๑๒
๔	หก	๒๔	๕	ดั่ง	๑๐
๕	ห้า	๒๕	๖	ดั่ง	๑๒
๖	ห้า	๓๐	๔	ดั่ง เปน	๘
๔	ห้า	๒๐	๕	หนึ่ง เปน	๕
๕	สี่	๒๐	๖	หนึ่ง เปน	๖
๖	สี่	๒๔	๔	หนึ่ง เปน	๔
๔	สี่	๑๖			

ได้ ๕๖๒๘๖๒๘๕๗๘๔ ๕๖๒ หาว ตั้ง

๔ หาว ๔ ให้ ๓ ห้า หัก หัก ๕ หัก หัก หัก ๖
 ๔ หาว ๓ ได้ดั่งเศษ ๒ ห้า ๒ หัก ๑๐ หัก ๒ หัก ๑๒
 ๔ หาว ๓ ได้ดั่งเศษ ๒ หัก หาว ๔ ให้ ๑ ห้า ๓ หัก ๑๕

หัก ๓ หัก ๑๘

๔ หาว ๒ ได้ ๕ ถอน ๑ เปน ๔ ห้า ๔ หัก ๒๐

หัก ๔ หัก ๒๔

๔ หาว ๒ ได้ ๕ ห้า หัก หัก ๒๕ หัก ห้า หัก ๓๐

๔ หาว ๓ ได้ ๗ เศษ ๒ ถอน ๑ เปน ๔ ห้า ๖ หัก ๓๐ หัก หัก หัก ๓๖

๔ หาว ๓ ได้ ๗ เศษ ๒ ห้า ๗ หัก ๓๕ หัก ๗ หัก ๔๒

๔ หาว ๔ ไม่พอหัก ๔ ได้ ๔ เคี้ยว ๔ ถอน ๔ เปน ๔

๕ แปด หัก ๕๐ ๖ แปด หัก ๕๘

๔ หาร ๔ ไม่พอหัก ๔ ได้ ๘ เศษ ๔ ห้า ๘ หัก ๔๕

หูก หัก ๕๕

๒๕
ตง ๓ ๓๓ ๑๒ ๕๖๗ ๒๕
๒๕
๒๕

๖	เก๋	๕๕	๕	ห้า	๒๕
๗	เก๋	๖๓	๖	หึ	๒๔
๕	เก๋	๔๕	๖	หึ	๒๓
๖	แปด	๔๘	๕	หึ	๒๐
๗	แปด	๕๖	๖	ถ้าม	๓๘
๕	แปด	๔๐	๗	ถ้าม	๒๓
๖	เจ็ด	๔๒	๕	ถ้าม	๓๕
๗	เจ็ด	๔๘	๖	ต้อง	๓๒
๕	เจ็ด	๓๕	๗	ต้อง	๓๔
๖	หก	๓๖	๕	ต้อง	๓๐
๗	หก	๔๒	๖	หนึ่ง เปน	๖
๕	หก	๓๐	๗	หนึ่ง เปน	๗
๖	ห้า	๓๐	๕	หนึ่ง เปน	๕
๗	ห้า	๓๕			

ได้ ๖๘๘๘๘๘๘๘๘๘๘๖๓๖๓ ตั้งแถวเอา ๕๖๗ หาวตั้งน

๕ หาว ๕ ให้ ๓ หก ๓ หัก ๖ เจ็ด ๓ หัก ๗

๕ หาว ๓ ได้ ๒ หก ๒ หัก ๓๒ เจ็ด ๒ หัก ๓๔

๕ หาว ๓ ได้ ๒ ห้าหาว ๕ ให้ ๓ หก ๓ หัก ๓๘
เจ็ด ๓ หัก ๒๓

๕ หาว ๒ ได้ ๔ หก ๔ หัก ๒๔ เจ็ด ๔ หัก ๒๘

๕ หาว ๓ ได้ ๖ ถอน ๓ เปน ๕ หกห้าหัก ๓๐
เจ็ด ๕ หัก ๓๕

๕ หาว ๓ ได้ ๖ หก๗ หัก ๓๖ เจ็ด ๖ หัก ๔๒

๕ หาว ๔ ได้ ๘ ถอน ๓ เปน ๕ หกเจ็ด หัก ๔๒
เจ็ด๗ หัก ๔๘

๕ หาว ๕ ไม่พอหักห้าได้เก้าเศษ ๕ ถอน ๓ เปน ๕
หก ๘ หัก ๔๘ เจ็ด ๘ หัก ๕๖

๕ หาว ๕ ไม่พอหักห้าได้ ๙ เศษ ๕ หกเก้าหัก ๕๔
เจ็ดเก้า หัก ๖๓

ตั้ง ๓ ถึง ๘ เอา ๖๗๘ คูณตั้งน

๗ เก้า ๖๓

๗ แปด ๕๖

๘ เก้า ๖๒

๘ แปด ๖๔

๖ เก้า ๕๔

๖ แปด ๔๘

๗ เจ็ด ๔๘

๘ เจ็ด ๕๖

๖ เจ็ด ๔๒

๗ หก ๔๒

๘ หก ๔๘

๖ หก ๓๖

๗ ห้า ๓๕

๘ ห้า ๔๐

๖ ห้า ๓๐

๗ ดี ๒๘

๘ ดี ๓๒

๖ ดี ๒๔

๗ ถ้าม ๒๑

๘ ถ้าม ๒๔

๖ ถ้าม ๓๘

๗ ถอง ๓๔

๘ ถอง ๓๖

๖ ถอง ๓๒

๗ หนึ่ง เปน ๗

๘ หนึ่ง เปน ๘

๖ หนึ่ง เปน ๖

ได้ ๘๓๗๐๓๗๐๒๘๔๒ ตั้ง แด่เอา ๖๗๘ หาร ตั้ง ๘

๖ หาร ๖ ให้ ๑ เจ็ด หนึ่ง หัก ๗ แด่ หนึ่ง หัก ๘

๖ หาร ๑ เศษ ๔ หก หาร ๖ ให้ ๑ เจ็ด ๒ หัก ๑๔

แด่ ๒ หัก ๑๖

๖ หาร ๒ ได้ ถ้าม เศษ ๒ เจ็ด ๓ หัก ๒๑ แด่ ๓ หัก ๒๔

๖ หาร ๓ ได้ ๕ ถอน ๑ เปน ๖ เจ็ด ดี หัก ๒๘ แด่ ๔ หัก ๓๒

๖ หาร ๓ ได้ ๕ เจ็ด ๕ หัก ๓๕ แด่ ๕ หัก ๔๐

๖ หาร ๔ ได้ หก เศษ ๔ เจ็ด ๖ หัก ๔๒ แด่ ๖ หัก ๔๘

๖ หาร ๕ ได้แปดเศษ ๒ ถอน ๓ เปน ๖ เจ็ด ๆ หัก ๔๙
แปด ๗ หัก ๕๖

๖ หาร ๖ ไม่พอหัก หักได้เก้าเศษ ๖ ถอน ๓ เปน ๖
เจ็ด ๘ หัก ๕๖ แปด ๆ หัก ๖๔

๖ หาร ๖ ไม่พอหัก หักได้เก้าเศษ ๖ เจ็ด ๙ หัก ๖๓
แปด เก้า หัก ๗๒

ตั้ง ๓ ถึง ๙ เขา ๗๘๙ คูณ ดังนี้

๑ เก้า ๗๒

๒ เก้า ๘๑

๓ เก้า ๖๓

๔ แปด ๖๔

๕ แปด ๗๒

๖ แปด ๕๖

๗ เจ็ด ๕๖

๘ เจ็ด ๖๓

๙ เจ็ด ๔๙

๑ หัก ๔๘

๒ หัก ๕๔

๓ หัก ๔๒

๔ ห้า ๔๐

๕ ห้า ๔๕

๖ ห้า ๓๕

๗ ห้า ๓๒

๘ ห้า ๓๖

๙ ห้า ๒๘

๑ สาม ๒๔.

๒ สาม ๒๗

๓ สาม ๒๑

๔ สอง ๑๖

๕ สอง ๓๘

๖ สอง ๑๔

๗ หนึ่ง เปน ๘

๘ หนึ่ง เปน ๙

๙ หนึ่ง เปน ๗

ได้ ๗๔๐๗๔๐๖๕๒๓ ตั้งแก้วเขา ๗๘๘ หาวดังนี้

๗ หาว ๗ ให้ ๑ แปร ๑ หัก ๘ แก้ว ๑ หัก ๘
 ๗ หาว ๑ เศษ ๓ เจ็ดหาว ๗ ให้ ๑ แปร ๒ หัก ๓๖
 แก้ว ๒ หัก ๑๘
 ๗ หาว ๒ เศษ ๖ เจ็ดหาว ๗ ให้ ๑ แปร ๓ หัก ๒๔
 แก้ว ๓ หัก ๒๗
 ๗ หาว ๓ ได้สี่เศษ ๒ แปร ๔ หัก ๓๒ แก้ว ๔ หัก ๓๖
 ๗ หาว ๔ ได้ ๕ เศษ ๕ แปร ๕ หัก ๔๐ แก้ว ๕ หัก ๔๕
 ๗ หาว ๕ ได้เจ็ดเศษ ๑ ถอน ๑ เป็น ๗ แปร ๖ หัก ๔๘
 แก้ว ๖ หัก ๕๔
 ๗ หาว ๖ ได้แปดเศษ ๔ ถอน ๑ เป็น ๗ แปร ๗ หัก ๕๖
 แก้ว ๗ หัก ๖๓
 ๗ หาว ๗ ไม่พอหัก ๗ ได้แก้ว เศษ ๗ ถอน ๑ เป็น ๗
 แปร ๗ หัก ๖๔ แก้ว ๘ หัก ๗๒
 ๗ หาว ๗ ไม่พอหัก ๗ ได้แก้ว เศษ ๗ แปร ๘ หัก ๗๒
 แก้ว ๗ หัก ๘๐

ตั้ง ๓ ถึง ๘ เขา ๘๘๑ คุณดังนี้

๘	แก้ว	๘๑	๘	แปร	๗๒
๑	แก้ว	เป็น	๘	แปร	เป็น
๘	แก้ว	๗๒	๘	แปร	๖๔

๘	เจ็ด	๖๓
๙	เจ็ด เป็น	๗
๑๐	เจ็ด	๘๖
๑๑	หก	๘๘
๑๒	หก เป็น	๙
๑๓	หก	๘๘
๑๔	ห้า	๘๕
๑๕	ห้า เป็น	๕
๑๖	ห้า	๘๐
๑๗	สี่	๓๖
๑๘	สี่ เป็น	๔

๘	ดี	๓๒
๘	ตำม	๒๗
๙	ตำม เปน	๓
๘	ตำม	๒๔
๘	ต้อง	๓๘
๙	ต้อง เปน	๒
๘	ต้อง	๓๖
๘	หนึ่ง เปน	๘
๙	หนึ่ง เปน	๙
๘	หนึ่ง เปน	๘

[illegible]

๘ หาว ๑ เค็ช ๒ แก๊ ๓ หัก ๔ หึ่ง ๑ หัก ๓
๘ หาว ๒ เค็ช ๔ แก๊ ๒ หัก ๑๘ หึ่ง ๒ หัก ๒
๘ หาว ๓ เค็ช ๖ แก๊ ๓ หัก ๒๗ หึ่ง ๓ หัก ๓
๘ หาว ๔ ได้ ๕ ถอน ๑ เปน ๘ แก๊ ๔ หัก ๓๖
หนึ่ง ๔ หัก ๔
๘ หาว ๕ ได้หักเค็ช ๒ ถอน ๑ เปน ๘ แก๊ ๕ หัก ๔๕
หนึ่ง ๕ หัก ๕

๘ หาร ๖ ได้เจ็ดเศษ ๔ ถอน ๓ เป็น ๘ แก้ว ๖ หัก ๕๔

หนึ่ง ๓ หัก ๖

๘ หาร ๗ ได้แปดเศษ ๖ ถอน ๓ เป็น ๘ แก้ว ๗ หัก ๖๓

หนึ่ง ๗ หัก ๗

๘ หาร ๗ ได้แปดเศษ ๖ แก้ว ๘ หัก ๗๒ หนึ่ง ๘ หัก ๘

๘ หาร ๘ ไม่พอ หัก แปดได้แก้ว เศษ ๘ แก้ว ๙ หัก ๘๑

หนึ่ง แก้ว หัก ๘

ตั้ง ๓ ถึง ๘ เอา ๘๐๒ คูณตั้งนั้น

๒	แก้ว	๓๘	๘	ห้า	๔๕
๘	แก้ว	๘๑	๒	สี่ เป็น	๓
๒	แปด	๑๖	๘	สี่	๓๖
๘	แปด	๗๒	๒	สาม เป็น	๖
๒	เจ็ด	๑๔	๘	สาม	๒๗
๘	เจ็ด	๓๖	๒	สอง เป็น	๔
๒	หก	๑๒	๘	สอง	๓๘
๘	หก	๕๔	๒	หนึ่ง เป็น	๒
๒	ห้า	๑๐	๘	หนึ่ง เป็น	๘

๗๒ ๓๓๓๓๕๘๐๒๓๖๗๘ ตั้งแถวเอา ๘๐๒ หารตั้งนั้น

๑	หาร	๑	เศษ	๑	ต้อง	๑	หัก	๒
๒	๖	๒	๖	๒	๖	๒	๖	๔
๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๖
๔	๔	๔	๔	๔	๔	๔	๔	๘
๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๑๐
๖	๖	๖	๖	๖	๖	๖	๖	๑๒
๗	๗	๗	๗	๗	๗	๗	๗	๑๔
๘	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๑๖
๙	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๑๘

๒๖ ถึง ๘๖ ๑๐๒๓ ๔๕

๒	เก้า	๑๘	๓	หก	๑๘
๓	เก้า	๒๗	๑	หก เป็น	๖
๑	เก้า เป็น	๘	๒	ห้า	๑๐
๒	แปด	๑๖	๓	ห้า	๑๕
๓	แปด	๒๔	๑	ห้า เป็น	๕
๑	แปด เป็น	๘	๒	สี่ เป็น	๘
๒	เจ็ด	๑๔	๓	สี่	๑๒
๓	เจ็ด	๒๑	๑	สี่ เป็น	๔
๑	เจ็ด เป็น	๗	๒	สาม เป็น	๖
๒	หก	๑๒	๓	สาม เป็น	๙

๒	เจ็ด	๑๔
๓	หก	๑๗
๔	หก	๒๔
๒	หก	๑๒
๓	ห้า	๑๕
๔	ห้า	๒๐
๒	ห้า	๑๐
๓	สี่	๑๒
๔	สี่	๑๖
๒	สี่	๗

๓	สาม	๗
๔	สาม	๑๒
๒	สาม	๖
๓	สอง	๖
๔	สอง	๗
๒	สอง	๔
๓	หนึ่ง	๓
๔	หนึ่ง	๔
๒	หนึ่ง	๒

ได้ ๒๘๔๔๔๔๔๔๑๗๕๖

ดิง แดว เอา ๒๓๐๕ หาว ดิง น

๒	หาว	๒	ให้	๑	สาม	๑	หก	๓	สี่	๑	หก	๔	
๒	,,	๔	ให้	๒	สาม	๒	หก	๖	สี่	๒	หก	๗	
๒	,,	๖	ให้	๓	สาม	๓	หก	๙	สี่	๓	หก	๑๒	
๒	,,	๑	ได้	๕	ถอน	๑	เป็น	๒	สาม	๔	หก	๑๒	
									สี่	๔	หก	๑๖	
๒	,,	๑	ได้	๕	สาม	๕	หก	๑๕	สี่	๕	หก	๒๐	
๒	,,	๑	ได้	๕	สอง	หาว	๒	ให้	๑	สาม	๖	หก	๑๗
									สี่	๖	หก	๒๔	

๒ หาว ๑ ได้ ๕ สองหาว ๔ ให้ ๒ สาม ๗ หัก ๒๓
 ที่ ๗ หัก ๒๘

๒ หาว ๒ ไม่พอหักสองได้เก้าเศษ ๒ ถอน ๑ เปน ๒
 สาม ๘ หัก ๒๔ ที่ ๘ หัก ๓๒

๒ หาว ๒ ไม่พอหักสองได้เก้าเศษ ๒ สาม ๘ หัก ๒๗
 ที่ ๘ หัก ๓๖

ตั้ง ๑ ถึง ๘ เปา ๓๔๕๖ คูณ

๔	เก้า	๓๖
๕	เก้า	๔๕
๖	เก้า	๕๔
๓	เก้า	๒๗
๔	แปด	๓๒
๕	แปด	๔๐
๖	แปด	๔๘
๓	แปด	๒๔
๔	เจ็ด	๒๘
๕	เจ็ด	๓๕
๖	เจ็ด	๔๒
๓	เจ็ด	๒๑

๔	หก	๒๔
๕	หก	๓๐
๖	หก	๓๖
๓	หก	๑๘
๔	ห้า	๒๐
๕	ห้า	๒๕
๖	ห้า	๓๐
๓	ห้า	๑๕
๔	สี่	๑๖
๕	สี่	๒๐
๖	สี่	๒๔
๓	สี่	๑๒

๔	ตาม	๓๒
๕	ตาม	๓๕
๖	ตาม	๓๘
๓	ตาม เปน	๙
๔	ตอง เปน	๘
๕	ตอง	๓๐

๒	ต้อง	๓๒
๓	ต้อง เปน	๒
๔	หนึ่ง เปน	๔
๕	หนึ่ง เปน	๕
๖	หนึ่ง เปน	๖
๓	หนึ่ง เปน	๓

^๗ใต้ ^๕๔๒๖๖๖๖๖๖๖๗๘๔ ^๕ตง ^๕แต้ว ^๕เฮา ^๕๓๔๕๖ ^๕หาร ^๕ดง ^๕น

๓ หาร ๓ ให้ ๑ ดี ๑ หัก ๔ ห้า ๑ หัก ๕ หก ๑ หัก ๖
 ๓ หาร ๖ ให้ ๒ ดี ๒ หัก ๘ ห้า ๒ หัก ๑๐ หก ๒ หัก ๑๒
 ๓ หาร ๑ ได้ด้ามเคียว ๑ ดี ๓ หัก ๑๒ ห้า ๓ หัก ๑๕ หก ๓ หัก ๑๘
 ๓ หาร ๑ ได้ด้ามเคียว ๑ ด้ามหาว ๓ ให้ ๑ ดี ๔ หัก ๑๖
 ห้า ๔ หัก ๒๐ หก ๔ หัก ๒๔
 ๓ หาร ๑ ได้ด้ามเคียว ๑ ด้ามหาว ๖ ให้ ๒ ดี ๕ หัก ๒๐
 ห้า ๕ หัก ๒๕ หก ๕ หัก ๓๐
 ๓ หาร ๒ ได้หูกเคียว ๒ ดี ๖ หัก ๒๔ ห้า ๖ หัก ๓๐ หก หัก ๓๖
 ๓ หาร ๒ ได้หูกเคียว ๒ ด้ามหาว ๓ ให้ ๑ ดี ๗ หัก ๒๘
 ห้า ๗ หัก ๓๕ หก ๗ หัก ๔๒
 ๓ หาร ๓ ไม่พอหัก ด้ามได้ ๘ เคียว ๓ ถอน ๑ เปน ๓
 ดี ๘ หัก ๓๒ ห้า ๘ หัก ๔๐ หก ๘ หัก ๔๘

๓ หาว ๓ ไม่พอหัก ถ้ามได้ ๘ เศษ ๓ ดี ๘ หัก ๓๖
 ห้า ๘ หัก ๔๕ หก ๘ หัก ๕๔

๕ ตั้ง ๑ ถึง ๘ เอา ๔๕๖๗ คูณตั้งนั้น

๕	เก้า	๔๕	๕	ห้า	๒๕
๖	เก้า	๕๔	๖	ห้า	๓๐
๗	เก้า	๖๓	๗	ห้า	๓๕
๘	เก้า	๗๒	๘	ห้า	๔๐
๕	แปด	๔๐	๕	สี่	๒๐
๖	แปด	๔๘	๖	สี่	๒๔
๗	แปด	๕๖	๗	สี่	๒๘
๘	แปด	๖๔	๘	สี่	๓๒
๕	เจ็ด	๓๕	๕	สาม	๑๕
๖	เจ็ด	๔๒	๖	สาม	๑๘
๗	เจ็ด	๔๙	๗	สาม	๒๑
๘	เจ็ด	๕๖	๘	สาม	๒๔
๕	หก	๓๐	๕	สอง	๑๐
๖	หก	๓๖	๖	สอง	๑๒
๗	หก	๔๒	๗	สอง	๑๔
๘	หก	๔๘	๘	สองเป็น	๑๖

๕ หนึ่งเปน ๕

๖ หนึ่งเปน ๖

ได้ ๕๖๓๗๒๗๓๕๕๓๖๓

๕ หาร ๕ ให้ ๑ ห้า ๑ หัก ๕ หก ๑ หัก ๖ เจ็ด ๑ หัก ๗

๕ หาร ๑ ได้ต้องเศษ ๒ ห้า ๒ หัก ๑๐ หก ๒ หัก ๑๒

เจ็ด ๒ หัก ๑๔

๕ หาร ๑ ได้ต้องเศษ ๒ ดีหาว ๕ ให้ ๑ ห้า ๓ หัก ๑๕

หก ๓ หัก ๑๘ เจ็ด ๓ หัก ๒๑

๕ หาร ๒ ได้ ๕

ถอน ๑ เปน ๕ ห้า ๕ หัก ๒๐

หก ๕ หัก ๒๕ เจ็ด ๕ หัก ๒๗

๕ หาร ๒ ได้ ๕

ห้า ๕ หัก ๒๕ หกห้าหัก ๓๐

เจ็ด ๕ หัก ๓๕

๕ หาร ๓ ได้เจ็ดเศษ ๒

ถอน ๑ เปน ๕ ห้าหกหัก ๓๐

หก ๖ หัก ๓๖ เจ็ด ๖ หัก ๔๒

๕ หาร ๓ ได้เจ็ดเศษ ๒

ห้าเจ็ดหัก ๓๕ หก ๗ หัก ๔๒

เจ็ด ๗ หัก ๔๙

๕ หาร ๕ ไม่พอหัก ๕ ได้ ๙ เศษ ๕ ถอน ๑ เปน ๕ ห้า ๙

หัก ๔๐ หก ๙ หัก ๔๙ เจ็ด ๙ หัก ๕๖

๕ หาร ๕ ไม่พอหัก ๕ ได้ ๙ เศษ ๕ ห้า ๙ หัก ๕๕

หก ๙ หัก ๕๔ เจ็ด ๙ หัก ๖๓

๕
ดง ๑ ถึง ๙ เปา ๕๖๗๘ ๕
๕
ดง ๑ ถึง ๙

๖	เก้า	๕๔	๗	ห้า	๔๐
๗	เก้า	๖๓	๕	ห้า	๒๕
๘	เก้า	๗๒	๖	สี่	๒๔
๕	เก้า	๔๕	๗	สี่	๒๗
๖	แปด	๔๘	๘	สี่	๓๒
๗	แปด	๕๖	๕	สี่	๒๐
๘	แปด	๖๔	๖	สาม	๑๘
๕	แปด	๔๐	๗	สาม	๒๑
๖	เจ็ด	๔๒	๘	สาม	๒๔
๗	เจ็ด	๔๘	๕	สาม	๑๕
๘	เจ็ด	๕๖	๖	สอง	๑๒
๕	เจ็ด	๓๕	๗	สอง	๑๔
๖	หก	๓๖	๘	สอง	๑๖
๗	หก	๔๒	๕	สอง	๑๐
๘	หก	๔๘	๖	หนึ่ง เปน	๖
๕	หก	๓๐	๗	หนึ่ง เปน	๗
๖	ห้า	๓๐	๘	หนึ่ง เปน	๘
๗	ห้า	๓๕	๕	หนึ่ง เปน	๕

ได้ ๗๐๐๘๘๗๒๔๗๘๔๒ ตั้งแถวเขา ๕๖๗๘ หาวดังนี้

๕ หาว ๕ ให้ ๓ หก ๓ หัก ๖ เจ็ด ๓ หัก ๗
แปด ๓ หัก ๘

๕ หาว ๓ ได้ ๒ หก ๒ หัก ๓๒ เจ็ด ๒ หัก ๓๔
แปด ๒ หัก ๓๖

๕ หาว ๓ ได้ ๒ ห้าหาว ๕ ให้ ๓ หก ๓ หัก ๓๘
เจ็ด ๓ หัก ๒๓ แปด ๓ หัก ๒๔

๕ หาว ๒ ได้ ๔ หก ๔ หัก ๒๔ เจ็ด ๔ หัก ๒๘
แปด ๔ หัก ๓๒

๕ หาว ๓ ได้ ๖ ถอน ๓ เปน ๕ หก ๕ หัก ๓๐
เจ็ด ๕ หัก ๓๕ แปด ๕ หัก ๔๐

๕ หาว ๓ ได้ ๖ หก ๖ หัก ๓๖ เจ็ด ๖ หัก ๔๒
แปด ๖ หัก ๔๘

๕ หาว ๔ ได้ ๘ ถอน ๓ เปน ๕ หก ๗ หัก ๔๒
เจ็ด ๗ หัก ๔๘ แปด ๗ หัก ๕๖

๕ หาว ๕ ไม่พอหัก ๕ ได้ ๘ เคษ ๕ ถอน ๓ เปน ๕
๖ แปด หัก ๔๘ เจ็ด แปด หัก ๕๖ แปด ๘ หัก ๖๔

๕ หาว ๕ ไม่พอหักห้าได้ ๘ เคษ ๕ หก ๘ หัก ๕๔
เจ็ด ๘ หัก ๖๓ แปด เก้า หัก ๗๒ .

		๕ ตึง	๕ ถึง	๕ ๖๗๘๙	๕ คุณ	๕ ตึง
๗	แก้	๖๓		๕	ห้า	๕๕
๘	แก้	๗๒		๖	ห้า	๓๐
๙	แก้	๘๑		๗	ห้า	๒๘
๖	แก้	๕๔		๘	ห้า	๓๒
๗	แปด	๕๖		๕	ห้า	๓๖
๘	แปด	๖๔		๖	ห้า	๒๔
๙	แปด	๗๒		๗	ห้า	๒๑
๖	แปด	๔๘		๘	ห้า	๒๔
๗	เจ็ด	๔๙		๙	ห้า	๒๗
๘	เจ็ด	๕๖		๖	ห้า	๑๘
๙	เจ็ด	๖๓		๗	ห้า	๑๔
๖	เจ็ด	๕๒		๘	ห้า	๑๖
๗	หก	๔๒		๙	ห้า	๑๘
๘	หก	๔๘		๖	ห้า	๑๒
๙	หก	๕๔		๗	หนึ่ง เปน	๗
๖	หก	๓๖		๘	หนึ่ง เปน	๘
๗	ห้า	๓๕		๙	หนึ่ง เปน	๙
๘	ห้า	๔๐		๖	หนึ่ง เปน	๖

๖ หาว ๖ ไม่พอ หัก หักได้ ๙ เศษ ๖ ถอน ๓ เป็น ๖
เจ็ด ๘ หัก ๕๖ แปล ๘ หัก ๖๔
เก้า แปล หัก ๗๒

๖ หาร ๖ ไม่พอหัก หกได้ ๘ เศษ ๖ เจ็ด ๘ หัก ๖๓

แปด ๘ หัก ๗๒ เก้า ๘ หัก ๘๑

๕
ตั้ง ๑ ถึง ๘ เขา ๗๘๘๑ คุณตั้ง ๕

๘ เก้า ๗๒

๘ เก้า ๘๑

๑ เก้า เป็น ๘

๗ เก้า ๖๓

๘ แปด ๖๔

๘ แปด ๗๒

๑ แปด เป็น ๘

๘ แปด ๕๖

๘ เจ็ด ๕๖

๘ เจ็ด ๖๓

๑ เจ็ด เป็น ๗

๗ เจ็ด ๔๘

๘ หก ๔๘

๘ หก ๕๔

๑ หก เป็น ๖

๗ หก ๔๒

๘ ห้า ๔๐

๘ ห้า ๔๕

๑ ห้า เป็น ๕

๗ ห้า ๓๕

๘ ห้า ๓๒

๘ ห้า ๓๖

๑ ห้า เป็น ๔

๗ ห้า ๒๘

๘ สาม ๒๔

๘ สาม ๒๗

๑ สาม เป็น ๓

๗ สาม ๒๓

๘ สอง ๑๖

๘ สอง ๑๘

๑ สอง เป็น ๒

๗ สอง ๑๔

๘ หนึ่ง เป็น ๘

๘ หนึ่ง เป็น ๘

๑ หนึ่ง เป็น ๑

๗ หนึ่ง เป็น ๗

๗ หาว ๗ ไม่พอยก เจ็ดได้ ๘ เศษ ๗ แปด ๘ หัก ๘๒
เก้า ๘ หัก ๘๑ หึ่ง เก้า หัก ๘

๕
 ๒
 ๓
 ๔
 ๕
 ๖
 ๗
 ๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

๑ เก้า ๙๙

๒ เก้า เป็น ๑

๓ เก้า ๑๙

๔ เก้า ๑๒

๕ แปด ๑๒

๖ แปด เป็น ๙

๗ แปด ๑๖

๘ แปด ๖๔

๙ เจ็ด ๖๓

๑๐ เจ็ด เป็น ๗

๑๑ เจ็ด ๑๔

๑๒ เจ็ด ๕๖

๑๓ หก ๕๔

๑๔ หก เป็น ๖

๑๕ หก ๑๒

๑๖ หก ๔๙

๑๗ ห้า ๔๕

๑๘ ห้า เป็น ๕

๑ ห้า ๓๐

๒ ห้า ๔๐

๓ ห้า ๓๖

๔ ห้า เป็น ๔

๕ ห้า เป็น ๙

๖ ห้า ๓๒

๗ ห้า ๒๗

๘ ห้า เป็น ๓

๙ ห้า เป็น ๖

๑๐ ห้า ๒๔

๑๑ ห้า ๑๙

๑๒ ห้า เป็น ๒

๑๓ ห้า เป็น ๔

๑๔ ห้า ๑๖

๑๕ ห้า เป็น ๕

๑๖ ห้า เป็น ๓

๑๗ ห้า เป็น ๒

๑๘ ห้า เป็น ๙

ได้ ๑๓๐๐๒๕๐๘๐๓๕๖๘ ดึงแถวเขา ๘๘๓๒ หาว ดึง ๕

๘ หาว ๑ เค็ช ๒ เก้า ๓ หัก ๔ หนึ่ง ๕ หัก ๖
สอง ๗ หัก ๘

๘ หาว ๒ เค็ช ๔ เก้า ๒ หัก ๑๗ หนึ่ง ๒ หัก ๒
สอง ๒ หัก ๔

๘ หาว ๓ เค็ช ๖ เก้า ๓ หัก ๒๗ หนึ่ง ๓ หัก ๓
สอง ๓ หัก ๖

๘ หาว ๔ ได้ ๕ ถอน ๑ เปน ๘ เก้า ๔ หัก ๓๖
หนึ่ง ๔ หัก ๔ สอง ๔ หัก ๘

๘ หาว ๕ ได้หักเค็ช ๒ ถอน ๑ เปน ๘ เก้า ๕ หัก ๔๕
หนึ่ง ๕ หัก ๕ สอง ๕ หัก ๑๐

๘ หาว ๖ ได้เจ็ดเค็ช ๔ ถอน ๑ เปน ๘ เก้า ๖ หัก ๕๔
หนึ่ง ๖ หัก ๖ สอง ๖ หัก ๑๒

๘ หาว ๗ ได้แปดเค็ช ๖ ถอน ๑ เปน ๘ เก้า ๗ หัก ๖๓
หนึ่ง ๗ หัก ๗ สอง ๗ หัก ๑๔

๘ หาว ๗ ได้แปดเค็ช ๖ เก้า แปด หัก ๗๒ หนึ่ง ๘ หัก ๘
สอง ๘ หัก ๑๖

๘ หาว ๘ ไม่พอหัก ๘ ได้ ๘ เค็ช ๘ เก้า ๘ หัก ๘๑
หนึ่ง ๘ หัก ๘ สอง ๘ หัก ๑๗

๑ แก้ว เปน ๘

၂ ကော ၁၈

၈ ကော ၂၈၈

๔. แก้ว ๘๓

๓ แปลง เป็น ส

๒ แปล ๑๖

ମାପେ ୩୫

๔. แปล ๒๒

๓ เจ็ด เป็น ๗

1977 年

၈၈

๔ ๑๑ ๒๓

๑ ทก เปพ ๒

๒ หก ๑๒

๓ ๒ ๑

๔ ทก ๕๔

๓) ทิ้งไว้ ๕

๒ ห้า ๑๑

๓ ห้า ๑๕

๗ ๗๗ ๔๕

๓ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕

๒ ๗ เป็น ๘

ନା ନା ନା

50 22 2

๑ สาม เปน ๓

๒. ถ้ามี เปน ๖

๓ สาม เปน ๗

๑. ถ้ำม ๒๗

๓) ล่อง เปน ๒

๒ ของ เปน ๔

๓ สิบสอง เปน ๖

၁၂ နှစ် ၈၀

๑ หนังสือ เป็น ๑

๒๓๗ หนึ่ง เพล ๒๓๘

๓ ทพจ เญฬ ๓

๙ ทนง เถน ๙

ได้ ๑๓๒๖๒๙๖๒๙๖๐๔๓ คิง แดง เอ ๙/๓๒๓ หาว ดิง น

๙ หาว ๑ เคษ ๑ หนึ่ง ๑ หัก ๑ สอง ๑ หัก ๒

สาม ๑ หัก ๓

๙ หาว ๒ เคษ ๒ หนึ่ง ๒ หัก ๒ สอง ๒ หัก ๔

สาม ๒ หัก ๖

๙ หาว ๓ เคษ ๓ หนึ่ง ๓ หัก ๓ สอง ๓ หัก ๖

สาม ๓ หัก ๙

๙ หาว ๔ เคษ ๔ หนึ่ง ๔ หัก ๔ สอง ๔ หัก ๘

สาม ๔ หัก ๑๒

๙ หาว ๕ เคษ ๕ หนึ่ง ๕ หัก ๕ สอง ๕ หัก ๑๐

สาม ๕ หัก ๑๕

๙ หาว ๖ เคษ ๖ หนึ่ง ๖ หัก ๖ สอง ๖ หัก ๑๒

สาม ๖ หัก ๑๘

๙ หาว ๗ เคษ ๗ หนึ่ง ๗ หัก ๗ สอง ๗ หัก ๑๔

สาม ๗ หัก ๒๑

๙ หาว ๘ เคษ ๘ หนึ่ง ๘ หัก ๘ สอง ๘ หัก ๑๖

สาม ๘ หัก ๒๔

๙ หาว ๙ เคษ ๙ แก้ว หาว ๙ ให้ ๙ ๑ หนึ่ง ๙ หัก ๙

สอง ๙ หัก ๑๘ สาม ๙ หัก ๒๗

วิธีทำใจทัย

ถ้าจะคุณหาให้รู้จำนวนเงิน แต่จำนวนของ มากน้อยเท่าใด
 ต้อง กระเครื่องหมายให้รู้ ว่า ๑,๑๐,๑๐๐,๑๐๐๐ คือ ต้อง กระหว เครื่อง
 หมายไว้ที่หลัก ๑ เช่น ๑๐๐ ต้อง กระหว เครื่องหมายอยู่ที่หลักศูนย์ ที่สุด
 หลักนั้น หมายความว่า ๑ หลักที่ ๒ หมายความว่า ๑๐ หลักที่ ๓ หมาย
 หมายความว่า ๑๐๐ ดังนี้ เมื่อจะ คุณ หา ต้อง เลื่อน หว เครื่อง หมาย
 ไปตาม วิธี คุณ หา

ถ้าคุณ ต้อง เลื่อน หว เครื่องหมาย ออกไป ข้าง ปลาย ถ้าหา
 ต้อง เลื่อน หว เครื่องหมาย เข้ามา ข้าง ต้น ตาม จำนวน พดคุณ พดหา
 ถ้าพดคุณ พดหา ตั้งแต่ ๑ ถึง ๙ อยู่ในเกณฑ์นับ เครื่อง หมาย ๑
 ต้อง เลื่อน หว ไปหนึ่ง หลัก วิธี เมื่อจะ เลื่อน เครื่อง หมาย นับ ว่า ๑
 ตั้งแต่ ๑๐ ถึง ๙๙ ต้อง เลื่อน หว เครื่องหมายไป ๒ หลัก เมื่อ
 เลื่อน หว เครื่อง หมาย นับว่า ๑๐,๑, ตั้งแต่ ๑๐๐ ถึง ๙๙๙ อยู่ในเกณฑ์
 เครื่อง หมาย ๑๐๐ ต้อง เลื่อน หว เครื่อง หมายไป ๓ หลัก เมื่อ เลื่อน
 หว เครื่องหมาย นับว่า ๑๐๐,๑๐,๑, ตั้งแต่ ๑๐๐๐ ถึง ๙๙๙๙ ต้อง เลื่อน
 หว เครื่องหมายไป ๔ หลัก เมื่อ เลื่อน หว เครื่อง หมาย นับว่า ๑๐๐๐
 ๑๐๐,๑๐,๑, หลัก ตรง หว เครื่องหมาย เป็นจำนวน ๑ หลักที่ ๒ เป็น
 จำนวน ๑๐ เรียงไปตาม ลำดับวิธี คุณ หา

อัตราเครื่องทองตามที่ใช้ซื้อขายกัน

เข้า ๒๐	ทนานเป็น ๓	ถึง	๑๐๐	ถึงเป็น ๓	เกวียน
เข้า ๒๕	ทนานเป็น ๓	ดัด	๘๐	ดัดเป็น ๓	เกวียน

อัตราเครื่องวัตถุที่ใช้กันตามท้องตลาด

๔	กระเบียดเป็น ๓	นิ้ว	๓๒	นิ้วเป็น ๓	คืบ
๒๔	นิ้วเป็น ๓	ศอก	๒	คืบเป็น ๓	ศอก
๔	ศอกเป็น ๓	วา	๒๐	วาเป็น ๓	เส้น

อัตราเครื่องสิ่งที่ใช้ตามตลาด

สิ่งเงิน

๓๐	หัตถ์เป็น ๓	หุน	๓๐	หุนเป็น ๓	ดั่ง
๓๐	ดั่งเป็น ๓	ตำดั่ง	๓๖	ตำดั่งเป็น ๓	ชั่ง
๓๐๐	ชั่งเป็น ๓	หาบ			

อัตราสิ่งไทย

๔	ดั่งเป็น ๓	บาท	๔	บาทเป็น ๓	ตำดั่ง
๒๐	ตำดั่งเป็น ๓	ชั่ง	๓๐๐	ชั่งเป็น ๓	หาบ

อัตราเครื่องวัตถุซึ่งดวงนยังไม่เดี่ยยดเพราะชักมาเทียบแต่พอ

ให้เข้าใจในการที่จะคิดใจยกการซื้อขายตามท้องตลาด

โจทย์ว่า จะซื้อข้าวอย่าง ๑๐๐ ถึง เป็นเกวียน ราคาเกวียน ละ
๑๐๐ บาท จะซื้อ ๑ ถึง เป็นราคาเท่าใด

ให้ตั้ง ข้าว ๑ ถึง ลง ต้อง กระเบื้อง หมายถึง ที่ ๑ ถึง แล้ว
เอาราคาของมาคูณ เดือนครึ่ง เครื่องหมาย ออกไป ๓ หัก ตามวิธี
เครื่องหมาย พดคูณ แล้วเอา ๓๐๐ ถึง หาร เดือนครึ่ง เครื่องหมาย
ตามวิธี พด หาร ตรงครึ่ง เครื่องหมาย เป็น จำนวนเงินบาทได้ ๓ บาท

ถ้าจะซื้อข้าวถึงครึ่ง คือ ๑ ถึง กับ ๓๐ ทนนาน ให้ตั้ง ข้าว ๑
ถึง ๓๐ ทนนานลง ให้กระเบื้องเครื่องหมายอยู่ที่ตรง ๑ ถึง ได้ครึ่งเครื่อง
หมายเป็น ทนนาน เอา ๕๐ ทนนานมา หาร ที่ ทนนาน คือ หารให้เป็นเศษ
๓๐ ของถึง แล้วเอาเงิน ๑๐๐ บาทคูณ เดือนครึ่ง เครื่องหมายไป ๓ หัก
ตามวิธีคูณ แล้วเอา ๓๐๐ ถึง หาร เดือนครึ่ง เครื่องหมายขึ้นไป ๓ หัก
ตามวิธี หาร ตรงครึ่ง เครื่องหมายเป็นจำนวนเงินบาท ถัดครึ่งเครื่อง
หมายเป็น เศษ ของเงินบาท คือ เป็น สตางค์ ได้ ๓ บาท ๕๐ สตางค์

ถ้าจะซื้อข้าว ๑๐ ถึง ๑๕ ทนนาน ให้ตั้ง ๑๐ ถึง ๑๕ ทนนาน ลง
กระเบื้องเครื่องหมาย อยู่ที่ หัก ๑ คือ ที่ หักตั้งอยู่ หมายความว่า หัก ๑ ถัด
ได้ครึ่ง เครื่องหมาย เป็นจำนวน ๓๐ ทนนาน ถัด ออกไป เป็นจำนวน ๑ จึง
เอา ๕๐ ทนนานมา หาร ที่จำนวนทนนานให้เป็นส่วน ๑๐ ของถึง แล้วเอา
เงิน ๓๐๐ บาทคูณ เดือนครึ่ง เครื่องหมายไป ตามวิธีคูณ แล้วเอา
๓๐๐ ถึง มาหาร เดือนครึ่ง เครื่องหมายไปตามวิธี หาร หัก ตรงครึ่ง

เงินบาท ตรงเครื่องหมายเป็นจำนวน ๓ ของเงินบาท ได้เครื่อง
หมายเป็นเศษ ของเงิน บาท คือ สี่ตางค์

ถ้าจะซื้อ ๑๐ ถึง ๑๕ ทนาน เอา ๒๐ ทนาน หารเศษ ทนาน เป็น
ส่วน ๑๐ ของ ถึง แล้วเอาไปคูณจำนวนเงิน ๓ ถึง เดือนสัญญาเครื่อง
หมายไป ๒ หักตามจำนวนถึง

วิธี เอา ๒๕ ทนาน เป็น สัด ๘๐ สัด เป็น เกวียน ราคา เกวียน ละ
๖๐ บาท จะ เป็น ราคา สัด ละ เท่าใด ให้ตั้งเงิน ๖๐ บาท ลง แล้วเอา
เข้า ๘๐ สัด หาร เดือนสัญญาเครื่องหมาย ตามวิธี หาร ตรง เครื่องหมาย
เป็นจำนวนเงิน ๓ ของเงินบาท ได้เครื่องหมายเป็นเศษของเงินบาท
เป็นเศษ สี่ตางค์ ได้ ๓๕ สี่ตางค์

ถ้าจะซื้อ ๑๕ สัด ให้เอา ๑๕ สัด คูณจำนวนเงิน ๓ สัด แต่สัญญา
เครื่องหมาย ต้องจด ยึด ที่จำนวนเงิน ๓ ของบาท แล้ว เดือนเครื่อง
หมายไป ตามจำนวน สัด

ถ้าจะซื้อ ๒๕ สัด ๓๐ ทนาน ให้ตั้ง ๒๕ สัด ๓๐ ทนาน ลงเอา
๒๕ ทนานมาหาร เศษทนานให้เป็น ส่วน ๑๐ ของสัดแล้วเอาไป คูณจำนวน
เงิน ๓ สัด เดือนสัญญาเครื่องหมายไป ตามจำนวน สัด ทำดูๆ เดียวกัน

โจทย์คิดที่หน้าด้านข้าง กว้าง เรียกว่า รุ่ง ด้านข้าง ยาว เรียกว่า
แวง หน้ากว้าง ๓ วา ยาว ๓ วา เป็น ๓ ตารางวา ๓๐๐ ตารางวาเป็น ๓ งาน

๔ งาน เป็น ๑ ไร่

โจทย์ว่ามี นากว้าง ๓ เส้น ยาว ๓ เส้น จะเป็น นาเท่าใด
ให้กระเครื่องหมายอยู่ที่ ๓ เส้น แล้วเอากว้าง ๓ เส้นคูณ เส้น
เครื่องหมายไป ๓ หักก็คงได้จำนวนนา ๓ ไร่

ถ้ามี นากว้าง ๔ เส้น ๕ วา กว้าง ๓ เส้น ๓๐ วาจะเป็น
นาเท่าใด ให้ตั้งยาว ๔ เส้น ๕ วาตั้งแล้วเอา ๒๐ วามาหารที่
จำนวน วาให้เป็นส่วน ๓๐ ของเส้น แล้วตั้ง ๓ เส้น ๓๐ วาตั้งเอา
๒๐ หารวาให้เป็นส่วน ๓๐ ของเส้น แล้วเอามาคูณยาว เส้น คูณ
เครื่องหมายไป ๓ หัก ตามจำนวนเส้น ตรงเครื่องหมายเป็นไร่
ถัดไปข้างต้นเป็น ๓๐ ไร่ ได้เครื่องหมาย ถัดไปข้างปลาย เป็นเศษ
ของไร่ เอา ๔ คูณเป็นงาน ถัด หักงาน ออกไปเป็นจำนวน ๓๐
ของวา ถัด หัก ๓๐ ออกไปเป็นจำนวน ๓ ของวา คงได้ ๓๔
ไร่ ๓ งาน ๕๐ วา

ถ้ามี ที่นากว้าง ๓๓ เส้น ยาว ๑๕ เส้น จะเป็น นากี่ไร่
ให้ตั้งยาว ๑๕ เส้นตั้งเอากว้าง ๓๓ เส้นคูณ กระเครื่องหมายอยู่
ที่จำนวนหนึ่งแล้วเลื่อนไป ๒ หักตามจำนวนเส้น คงได้ ๓๙๕ ไร่

โจทย์ว่ามี ที่นากว้าง ๓๐ วายาว ๑๕ วาจะเป็น นาเท่าใดให้
ตั้งยาว ๑๕ วาตั้งเอากว้าง ๓๐ วาคูณ จดสัญลักษณ์ เครื่องหมายอยู่ที่
จำนวน ๓ วา เลื่อนเครื่องหมายไปตามจำนวน วา ตรงเครื่อง
หมายเป็นจำนวน ๓ ของวา

โจทย์ว่ามีที่ดินกว้าง ๓๗ วา ยาว ๓๒ วา จะเป็นที่ปลูก
วา ให้ตั้งยาว ๒๓ วา ตั้ง กระเบื้อง หมายถึงที่จำนวน ๓ วา แล้ว
เอา ๓๗ วา คูณ เดือน เครื่องหมายไป ตามวิธี คูณ ตรง เครื่อง
หมายเป็นจำนวน ๓ แล้วเป็นลำดับไป ตามวิธีนั้น คงได้ ๓๕๗ ตารางวา

โจทย์ว่ามีที่ดินอยู่กว้าง ๘ วา ๓ ศอก ยาว ๑๘ วา
๓ ศอก ให้ตั้งยาว ๑๘ วา ๓ ศอก ตั้ง แล้วเอา & หาร เศษ
ศอก คือวา ๓ ตั้งศอกให้เป็นส่วน ๑๐ ของวา แล้วตั้ง ๘ วา ๓
ศอก ตั้งเอา & หาร เศษศอกแล้วเอาส่วนกว้างมาคูณส่วน ยาว กระเบื้อง
หมาย อยู่ ที่จำนวน ๓ ของวา เดือน เครื่องหมายไป ตาม จำนวนของ
วา ตรง เครื่องหมายเป็นจำนวน ๓ ของวา ได้ เครื่องหมายออกไป
ข้าง ปลายเอา & คูณ เป็นจำนวนศอก เศษศอก ออกไปเอา ๒๔ นิ้ว
คูณ เป็นจำนวนนี้ คงได้ เนื้อที่ดิน ๓๘๒ ตารางวา ๒ ศอก ๖ นิ้ว

โจทย์ว่ามีที่ดินกว้าง ๑๘ วา ๓ ศอก ๒๓ นิ้ว ยาว ๒๐ วา
ให้ตั้งกว้าง ๑๘ วา ๓ ศอก ๒๓ นิ้ว แล้วเอา ๒๔ นิ้ว มาหาร
จำนวนนิ้วให้เป็นส่วน ๑๐ ของศอก แล้วเอา & หาร จำนวนศอกตลอด
ไป จนถึงนิ้วให้เป็นส่วน ๑๐ ของวา แล้วเอายาว ๕๐ วา คูณ ตรง
เครื่องหมายเป็นจำนวน ๓ ของวา ได้ เครื่องหมายเอา & คูณ
เป็นศอก ได้ศอกเอา ๒๔ คูณ เป็นนิ้วได้ ๓๘๘ ตารางวา ๓ ศอก

วิช คุณ จำนวน ตั้งของ ต่าง ๆ จะเอามากคุณ น้อยก็ได้ หรือ
จะเอาน้อยคุณ มาก ก็ได้ คงได้จำนวน ของเท่ากัน เช่น ที่ดิน จะเอา
กว้างคุณ ยาวก็ได้ หรือ จะเอายาวคุณ กว้าง ก็ได้ จุดเดียวกัน

โจทย์นำไม้

ไม้ยก ๓ นำกว้าง ๒๔ นิ้ว ยาว ๓๖ วา ถ้าไม้ นำกว้าง
๒๔ นิ้ว ยาว ๓ วา เป็นไม้ ๓ วา ถ้า นำกว้าง ๖ นิ้ว ยาว ๓ วา เป็น
ไม้ ๓ คอก ถ้าจำนวนไม้คุณกันได้ ๒๔ นิ้ว ก็เป็น ๓ วาของยก
ถ้าจำนวนไม้คุณกันได้ ๒๘ นิ้ว เป็น ๒ วาของยก ถ้าคุณกันได้
๓๘๔ นิ้ว เป็น ๓ ยก

ถ้า นำ ๓ นิ้ว ยาว ๒ คอกเป็น ๓ นิ้ว ตามธรรมดา ๘๖ นิ้ว ธรรมดา
เป็น ๓ วา ๓๕๓๖ นิ้ว ธรรมดาเป็น ๓ ยก

ถ้าไม้กระดาน นำกว้าง เท่ากัน ยาว ต่าง ๆ กัน ให้เอายาว
มาบวกกัน จึงทุกแผ่นได้ ไม่ยาวเท่าใด แล้วเอา กว้าง ๓ แผ่น มาคูณ
เป็น จำนวนไม้ นิ้วของยก ถ้า นำกว้างไม่เท่ากัน แต่ยาวเท่ากัน ให้
เอา นำกว้าง ทุกแผ่น มาบวก กันได้เท่าใด แล้ว เอาจำนวนยาว ๓ แผ่น
มาคูณ เป็นจำนวนไม้ นิ้วของ ยก ถ้าไม้ นำกว้างไม่เท่ากัน ยาวก็
ไม่เท่ากัน ต้องเอา กว้างยาวคุณ กัน ทุก ๆ แผ่น เป็น จำนวน นิ้วของยก
แล้วเอาจำนวนนิ้ว ของยกทุก ๆ แผ่น มาบวกกันได้มากน้อยเท่าใดเอา ๒๔
หารเป็นจำนวน ของ วายก ถ้าจำนวน วาของยกได้ตั้งแต่ ๑๖ วา ขึ้นไป
เอา ๑๖ มาหาร เป็น ยก

โจทย์ว่าไม้กระดวน น้ำกว้าง ๑๒ นิ้ว ยาว ๖ วา จะเป็นไม้เท่าใด
ให้ตั้งยาว ๖ วา ลงเขากว้าง ๑๒ นิ้ว คุณได้ ๗๒ นิ้ว เขา ๒๔ หว
เป็นไม้ ๓ วา ให้จัดดูเครื่องหมายอยู่ที่จำนวน ๑ ของวา แล้ว
เลื่อนเครื่องหมายไปตามจำนวน นิ้ว

โจทย์ว่าไม้ น้ำกว้าง ๑๒ นิ้ว ยาว ๖ วา ๓ ศอก ให้ตั้งยาว ๖ วา
๓ ศอก ลงแล้วเขา ๔ ศอกมาหาร เศษศอกให้เป็นส่วน ๑๐ ของวา
แล้วตั้งกว้าง ๑๒ นิ้ว ลงแล้วจึงเอามาคูณยาวได้ ๗๓ เขา ๒๔ หวได้
๓ วา เศษ ๔ คุณได้ ๓ ศอกได้ศอกเขา ๒๔ คุณได้ ๑๒ นิ้วรวมได้ ๓
วา ๑ ศอก ๑๒ นิ้ว

โจทย์ว่าไม้ น้ำกว้าง ๑๔ นิ้ว ยาว ๗ วา ๒ ศอก ให้ตั้งยาว ๗
วา ๒ ศอก แล้วเขา ๔ หว ศอกให้เป็นส่วน ๓๐ ของวา แล้วตั้งน้ำกว้าง
๑๔ นิ้ว ลงเอามาเป็นผลคูณได้ ๓๐๕ เขา ๒๔ หวได้ ๔ วงได้วาเขา ๔
คุณได้ ๓ ศอกได้ศอกเขา ๒๔ คุณได้ ๑๒ นิ้ว

ถ้าไม้ น้ำ ๔ นิ้ว ยาว ๕ วา ๓๐ ท่อน ให้ตั้งยาว ๕ วา
ลงเขา ๓๐ ท่อนคุณเป็น ๕๐ นา แล้วเขาน้ำกว้าง ๔ นิ้วคุณได้ ๒๐๐
นิ้ว เขา ๒๔ หว เป็นวาศอกเขา ๔ คุณเป็นนิ้วตามธรรมดาเขา
๒๔ หว เป็นศอก ได้ศอกเป็นนิ้วทำดูเดียวกัน

โจทย์ว่าไม้ น้ำกว้าง ๕ นิ้ว ยาว ๖ วา ๑ ท่อน ยาว ๕ วา
๑ ท่อน ยาว ๓ วา ๑ ท่อน ยาว ๒ วา ๑ ท่อน ให้เขายาวบวกกัน
คือ ๖, ๕, ๓, ๒, วา บวกได้ ๑๖ วา เขาน้ำกว้าง ๕ นิ้วคุณ

ได้ ๘๐ นิ้ว แล้วเอา ๒๔ หาร เป็นวา เอา ๔ คูณ เป็นนิ้วตาม
ธรรมดา เอา ๒๔ หาร เป็น ศอก ได้ ศอก เป็น นิ้ว

ไม้นากว้าง ๓๒ นิ้ว ยาว ๕ นิ้ว ๓๓ นิ้ว ยาว ๕ นิ้ว
๓๔ นิ้ว ยาว ๕ นิ้ว ให้เอานากว้าง ๓๒, ๓๓, ๓๔, บวกกัน แล้วเอา
ยาว ๕ วา คูณ เป็น นิ้ว แล้วเอา ๒๔ หาร เป็น วา เศษ ทำตุ้ญเดียวกัน

วิธี คัดน้ำไม้ ถ้านากว้าง มี เศษ กระเบียด ต้องเอา ๔ กระเบียด
หาว กระเบียด ให้เป็น ส่วน ๓๐ ของ นิ้ว ถ้ายาว มี เศษ ศอก ต้องเอา ๔
ศอก หาว เศษ ศอก ให้เป็น ส่วน ๓๐ ของ วา ถ้ามี่ เศษ นิ้ว ต้องเอา
๒๔ นิ้ว หาว เศษ นิ้ว ให้เป็น ส่วน ๓๐ ของ ศอก เอา ๔ หาว ให้เป็น
ส่วน ๓๐ ของ วา จึงเอา ผล คูณ มา คูณ กัน

โจทย์ว่า ไม้ราคา ยก ละ ๒๖ บาท จะเป็น ราคา วา ละ เท่าใด ให้
ตั้ง เงิน ๒๖ บาท ลง เอา ไม้ ยก ๑ เป็น ๑๖ วา มาหาร ตรง เครื่องหมาย
เป็น จำนวน ๑ ของ เงิน บาท ได้ เครื่องหมาย เป็น เศษ ของ เงิน บาท คือ สี่ ตางค์
ถ้าจะใคร่รู้ ไม้ หดาย วา จะเป็น เงิน เท่าใด ก็ให้เอา จำนวน วา มา
คูณ จำนวน เงิน ๑ วา ก็รู้ได้

สรรพ สิ่ง ของ ที่ จะ ต้อง แบ่ง ส่วน ต่าง ๆ เมื่อ คิด ให้ รู้ จำนวน หนึ่ง
ส่วน เป็น เงิน เท่าใด แล้ว ถ้าจะใคร่รู้ มาก น้อย อีก ก็ ส่วน เอา จำนวน

ของเท่านั้น ส่วนมา คุณ จำนวนเงิน ๓ ส่วนก็รู้ได้ เช่น ไม่ยก ๓
 ราคา ๒๖ บาท ๓ วา เป็นเงิน ๓ บาท กับ เศษ ๖๒๕ เช่นนี้ เป็น ๓ ส่วน
 ของ ยก ถ้าจะ ต้องการ ๕ วา ก็เอา ๕ วา คุณให้ จด เครื่องหมาย
 อยู่ ที่ จำนวน ๓ ของ เงิน บาท แล้ว เดือน เครื่องหมาย ไป ตาม จำนวน วา
 ที่เอามาคุณ ตรง เครื่องหมายได้ ๘ คือ ๘ บาท ได้ เครื่องหมาย
 เป็น ๘ ต่างค ดังนั้น เป็น ต้น ถ้าไม่มีที่ จะ ต้องการ มี เศษ ค่อย เศษนี้
 ให้เอา ๒๔ หารให้ เป็นส่วน ๓๐ ของ ค่อย เศษ ค่อยให้เอา ๔ หาร
 ค่อยค่อยออกไปให้ เป็นส่วน ๓๐ ของวา แล้วเอามาคุณ จำนวน
 เงิน ๓ วา เช่นนี้ ไร่ราคา ๓ วา เป็นเงิน ๓ บาท กับ เศษ
 ๖๒๕ ต้องการไม้ ๕ วา ๓ ค่อย ๓๒ นิ้วจะเป็นเงินเท่าใด ให้
 ตั้ง จำนวนไม้ ตั้งเอา ๒๔ หาร จำนวน นิ้ว เป็น ๕๓๕ ดังนั้น แล้วเอา
 ๔ หาร จำนวน ค่อยได้ดังนี้ ๕๘๗๕ เขาไป คุณ จำนวนเงินได้ ๘ บาท
 ๕๔ ต่างค กับ เศษ ของ ต่างค ๖๘๗๕ เศษ ของ ต่างค นี้ ถ้าจะคิด
 เทียบ กับ เบี้ย แด่โบราณ คือ ๓ ต่างค เป็น ๖๔ เบี้ยก็ให้เอา ๖๔
 มาคูณ เศษ ต่างค ได้เป็น เบี้ย ๔๔ เบี้ย แต่ เศษ เบี้ย ใน เวลา ไม่
 ได้ ใช้กัน ถ้าไม่ หาย ยกให้ตั้ง ราคาไม้ ๓ ยก ถึง แล้ว เขา จำนวน
 ยก มาคูณ ก็รู้เงินได้

อีก ราเงิน สยาม เวลานี้ เศษ ของเงิน บาท คือ ๓๐๐ ต่างค เป็น ๓
 บาท ถ้า ของ มี จำนวน ๓๐๐ ก็ ตรง กับ เศษ ของ เงิน คือ ของ ๓๐๐
 ตรง กับ เงิน ๓ บาท เป็น ๓๐๐ ต่างค ถ้า ของ ราคา ๓๐๐ ผล เงิน

๓ บาท ของ ๓ ผลก็ เป็น ๓ สตางค์ ๑๐๐ ละ ๒ บาท ของ ๓ ผล
ก็ เป็น ๒ สตางค์ ๑๐๐ ละ ๕ บาท ของ ๓ ผลก็ ๕ สตางค์ ๑๐๐
ผล ๒๖ บาท ๓ ผลก็ ๒๖ สตางค์ ๑๐๐ ละ ๓๐ บาท ๓ ผลก็ ๓๐
สตางค์ ดังนั้น สิ่งของใดๆ เมื่อคิด แบ่ง ๓ ส่วนในจำนวน ๓๐๐ แล้ว
จึงคิดเทียบดังที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ เมื่อรู้จำนวน ๓ เป็นเงินเท่า
ใดแล้ว ถ้าจะต้องการ ของเท่าใดก็ เอาจำนวน ของเท่านั้น มาคูณ
จำนวนเงิน ของจำนวน ๓ ก็ จะรู้จำนวนเงินในจำนวน ของมากนั้นได้

โจทย์ว่าของหนัก ๓ หาบเงิน ๒๕ บาท หาบ ๓ เป็น ๓๐๐
ซึ่ง อย่างนี้ ก็เทียบ กับเงินจำนวน ๓๐๐ ได้เหมือนกัน ถ้าจะซื้อ
หนัก ๓ ซึ่งจะเป็นเท่าใด ให้ตั้งเงิน ๒๕ บาท ลงเอา ๓๐๐ ซึ่ง
หาร ได้เครื่องหมายเป็นเศษ ของเงินบาท คือ สตางค์ก็ได้ ๒๕
สตางค์ เมื่อ ๓๐๐ ละ ๒๕ บาท ๓ ซึ่งได้ ๒๕ สตางค์ ถ้าจะ
ซื้อ ๓๒ ซึ่ง ๘ คำตั้ง ตั้ง ๓๒ ซึ่ง ๘ คำตั้งลงเอา ๓๖ คำตั้ง
มาหาร เศษ คำตั้งให้เป็น ส่วน ๓๐ ของซึ่ง แล้วเอาไปคูณจำนวน
เงิน ๓ ซึ่ง จดสัญญา เครื่องหมายอยู่ที่จำนวน ๓ ของเงินบาท แล
เลื่อน เครื่องหมายไปตามจำนวนซึ่ง

โจทย์ว่าของหนัก ๓ ซึ่ง เป็นราคา ๓๒ บาทหนัก ๓ คำตั้ง
จะเป็นราคาเท่าใด ให้ตั้งเงิน ๓๒ บาท ลงเอา ๓๖ คำตั้งมาหาร
จด เครื่องหมายที่จำนวน ๓ ของเงิน แล้วเลื่อน เครื่องหมายไป ตาม

จำนวนค่าตั้ง ตรงเครื่องหมาย เป็นจำนวนเงินบาทได้ เครื่องหมาย เป็น
เศษของเงินบาท ถ้าจะซื้อ หดาย ค่าตั้ง หดาย ตั้ง หดาย หุน ก็ให้เอา
จำนวนค่าตั้ง ตั้ง หุน มาคูณ แต่ไม่ต้องเอาอะไรมาหาร เศษ ตั้ง
เศษ หุน เพราะเศษ น้ำหนักใน อัตราร้อย จึ่ง ตั้ง หุน หัก เป็น ส่วน ๑๐ อยู่
แล้ว ดูจตุรฎ เครื่องหมาย อยู่ที่ จำนวน ๑ ของ เงิน แล้ว เลื่อน เครื่องหมาย
ไป ตาม จำนวน ค่าตั้ง

โจทย์ว่า ของหนัก ๓ ค่าตั้ง เป็นเงิน ๘ บาทหนัก ๓ ตั้ง
จะ เป็นเงินเท่าใด ให้ตั้งเงิน ๘ บาท ลงเอา ๓๐ ตั้ง มาหาร ละ
ดูจตุรฎ เครื่องหมาย อยู่ที่ จำนวน ๑ ของ เงิน แล้ว เลื่อน เครื่องหมาย ไป
ตาม จำนวน ตั้ง ซึ่ง เป็น พด หาร

ห้องสมุด "ชินประชาเสวีรัฐ"
หนังสืออักษร
พ.ศ. 2526

9.7

